

V. G. KUŞNIR

ŞTERGARUL DIN REGIUNEA DUNĂRII DE JOS

EDITURA MUZEULUI DE ISTORIE GALAŢI

GALAŢI, 2012

V. G. KUȘNIR

ȘTERGARUL DIN REGIUNEA DUNĂRII DE JOS

EDITURA MUZEULUI DE ISTORIE GALAȚI

GALAȚI, 2012

85.126

K 965

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ І РЕЛІГІЙ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ФІЛІЯ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЙ В ПОВІТУ ТУЛЬЧАР
ТУЛЬЧИНСЬКИЙ ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ
ОДЕСЬКА ОБЛАСНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ

FACULTATEA DE ISTORIE A UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE I.I.MECHNIKOV
DIRECȚIA PROBLEMELOR NAȚIONALITĂȚILOR ȘI A RELIGIILOR
DIN CADRUL ADMINISTRAȚIEI REGIUNII ODESA
FILIALA JUDEȚULUI TULCEA A UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA
MUZEUL ETNOGRAFIC CEATUL

FACULTY OF HISTORY I.I.MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY OF ODESA
ADMINISTRATIVE DEPARTMENT OF NATIONALITIES AND RELIGION OF ODESA REGIONAL ADMINISTRATION
AFFILIATED BRANCH OF THE UKRAINIANS' UNION OF ROMANIA IN THE DISTRICT OF TULCHIA
TULCHIN ETHNOGRAPHIC MUSEUM
THE ODESA REGIONAL ETHNOGRAPHERS' UNION

КУШНИР В.Г.
KUȘNIR V.G.
KUSHNIR V.G.

НИЖНЬОДУНАЙСЬКИЙ РУШНИК ȘTERGARUL DIN REGIUNEA DUNĂRII DE JOS THE LOWER DANUBE TOWEL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KUȘNIR, VEACESLAV GRIGOROVICI

Ștergarul din regiunea Dunării de Jos
Ștergarul din regiunea Dunării de Jos/V.G. Kușnir.- Galați:
Editura Muzeului de Istorie Galați, 2012

ISBN 978-606-93040-0-6
39(498)

ПЕРЕКЛАД РУМУНСЬКОЮ: Анапій ІВАНОВ
Traducere în limba română: Ananie IVANOV
ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОЮ: Ірина ПОТАПОВА
Translation into english: Iryna POTAROVA
ХУДОЖНИК-ДИЗАЙНЕР: ТОЛСТОШЕЙНА Т.В.
Discign artistic: TOLSTOCHEYNA T.V.
Artistic design: TOLSTOSHEINA T.V.

Вступ

З 1997 року розпочалася українсько-румунсько-молдавська співпраця в рамках програми Єврорегіон «Нижній Дунай». З того часу дослідження історії і культури населення Нижнього Подунав'я стали регулярними. За цей період зібрано достатньо великий обсяг етнографічних свідчень, видано десятки статей і монографій, проведено декілька міжнародних наукових конференцій в Одесі, Галаці, Тульчі, Ізмаїлі і Кахулі, презентацій видань за участю науковців з України, Румунії та Молдови. Різноманітний і змістовний матеріал свідчить про багатство народної спадщини, яка і сьогодні є одним з основних етнічних ідентифікаторів, чинником формування етнічної, національної самосвідомості, тому популяризація знань про народну культуру є важливим нашим завданням. Дунай не був нездоланною перешкодою для людей, розселених на правому і лівому берегах ріки. Міжетнічні взаємини відобразились в матеріальній і духовній культурі. Вони доводять, що добросусідство тільки зміцнює добробут людей, збагачує їх духовно, адже культура кожного народу вбирає необхідне для її удосконалення, а не руйнування. Для підтвердження задекларованих положень нами обрані рушники населення лівого і правого берегів пониззя Дунаю і території дельти,

Introducere

Începând cu anul 1997, a demarat colaborarea ucraineano-româno-moldovă în cadrul programului Euroregiunea «Dunărea de Jos». Din acel moment al începutului, cercetarea istoriei și a culturii comunităților locale din vecinătatea cursului inferior al Dunării a dobândit un caracter permanent. În acest interval de timp, a fost identificat și adunat un volum impresionant de mărturii etnografice privind istoria și cultura tradițională a populației din regiunea Dunării de Jos, au fost tipărite zeci de articole și monografii, s-au desfășurat câteva conferințe științifice internaționale în orașele Odesa, Galați, Tulcea, Izmail și Kahul, au avut loc prezentări către publicul larg a noilor apariții editoriale, cu participarea oamenilor de știință din Ucraina, România și Rep. Moldova. Materialul, consistent și diversificat, constituie mărturie a bogatului patrimoniu popular, care, și în prezent, reprezintă unul dintre elementele de bază în procesul de identificare etnică, un factor considerabil în formarea conștiinței de sine, etnice și naționale, motiv pentru care popularizarea cunoștințelor despre cultura populară devine una dintre sarcinile noastre importante.

Pentru oamenii, care trăiau de-a lungul timpului pe ambele maluri ale fluviului, Dunărea nu a fost niciodată un obstacol de netrecut. Relațiile interetnice s-au reflectat în cultura materială și spirituală a acestora. Se probează, astfel, că buna-vecinătate contribuie la întărirea prosperității oamenilor, îi îmbogățește spiritual, căci cultura fiecărui popor absoarbe tot ceea ce îi este necesar perfecționării sale, și nicidecum pentru propria-i distrugere.

În scopul confirmării celor afirmate mai sus, am

Preface

Since 1997 Ukraine has started its collaboration with Romania and Moldova within the Lower Danube Euroregion programme. Since then our research on the history and culture of the Lower Danube population has become regular. For this period a lot of ethnographic data were collected, a great deal of papers and monographs were published, a few international scientific conferences were held in Odesa, Galaz, Tulcha, Izmail and Kakhul. There were some presentations of the works published by scholars from Ukraine, Romania and Moldova who participated in these events. Manifold and factful materials give evidence of the folk heritage resources which are also nowadays one of the principal ethnic identifiers, a forming factor of ethnic and national identity. Thus our primary concern is to disseminate folk culture knowledge. The Danube wasn't an insurmountable barrier for the people who settled on the right and left banks of the river. Interethnic relationship had an impact on material and spiritual culture. It proves that good-neighbourly relations could only improve the well-being of people, enrich their intellectual life because every people's culture absorbs all necessary things for its improvement but not destruction.

In confirmation of the declared provisions we have chosen some "rushniks" of the Lower Danube left and right banks and the delta territory that combine the distinguishing features both of inherited traditions and of borrowings. In the album there are samples from the Danube right bank settlements- Ukrainian Upper Dunavets, Lower Dunavets, Swintu George (in Ukrainian Katyrlez), Murighiola (in Ukrainian Murighil)

в яких поєднані успадковані традиції і запозичення. В альбомі представлені зразки з сіл правого берега Дунаю – українських Верхнього Дунавця, Нижнього Дунавця, Сфинту Георге (в українській традиції Катирлез), Мурігьола (укр. Муругіль), Караорману, румунських Махмудії, Бейбуджака (Плогу). З українського берега Дунаю зібрані вироби в українських селах Кислиця, Першотравневе, Шевченкове, молдавських Дмитрівка, Утконосівка, Плавні. Маємо надію, що видання даного альбому сприятиме поглибленню україно – румуно – молдавських зв'язків, насамперед, у вивченні культури наших народів. Власне вони й розпочалися посильною організаційною і конкретною допомогою багатьох людей. Особлива подяка за допомогу Іванову Ананію і Іванов Домніці, Черненку Дмитру. Ми вдячні Степанову Діонісію, Карабін Марії, Іванов Іванні, Семенівській Іоанні, Сафка Габріелі-Марії, Павлині Андрей, Іванов Камелії, Балан Іону, Шаргородській Вірі, Загорію Івану, Гоцуляк Інні, Вранчану Ірині.

procedat la selectarea ștergarelor identificate la locuitorii de pe malul stâng și de pe malul drept ale Dunării de Jos și în localitățile deltei, la care se regăsesc împletite atât tradițiile locale moștenite, cât și cele și cele împrumutate. În album sunt prezentate acele mostre, pe care, în căutările noastre, le-am găsit în satele așezate pe malul drept al Dunării – la comunitățile ucrainene din Dunavățu de Sus, Dunavățu de Jos, Sfânt Gheorghe (Katyrllez, în tradiție ucraineană), Murighiol (Muruhil – în denumire locală), Caraorman, precum și la comunitățile românești din Mahmudia, Plopu (în trecut – Beibugeac). În localitățile situate pe malul ucrainean al Dunării, au fost culese lucrări, aparținând comunităților ucrainene din satele Kyslyțea, Perșotravne, Șevcenkove, cât și comunităților moldovenești din așezărilor satești Dmytrivka, Utconosivka, Plavni.

Nuțrim speranța că publicarea acestui album va contribui la adâncirea legăturilor ucraineano-româno-moldave, în primul rând în studierea culturilor popoarelor noastre. Aceste relații au și constituit, propriu-zis, imboldul ajutorului organizatoric concret pe care l-am primit din partea multor oameni. De aceea, exprimăm mulțumiri deosebite pentru ajutorul acordat soților Ananie și Domnica Ivanov și lui Cernencu Dumitru. Suntem recunoscători lui Dionisie Șcipanov, Carabin Maria, Ivanov Ivan, Semenivshi Ioana, Safca Gabriela-Maria, Andrei Paulina, Ivanov Camelia, Bălan Ion și soției sale Speranța, Șargorodska Vera, Zagoryi Ivan, Huțuleak Inna, Vranceanu Irina.

Karaormanu, Romanian Makhmudii, Beibudgiak (Plogu).

We have collected handicrafts from some Ukrainian settlements of the Danube bank in Ukraine, they are Kyslytsia, Pershotravneve, Shevchenkove, Moldavian Dmytrivka, Utconosivka, Plavni.

We hope that this issue of the album will encourage the progress in the relationship between Ukraine and Romania, Ukraine and Moldova, but first of all it will promote the study of our peoples' culture. In fact, our relations started with efficient aid of many people who made a valuable contribution within their powers. We give our best thanks to Ivanov Ananyi and Ivanov Domnitsa, Chernenko Dmytro. We show our gratitude to Stepanov Dionisi, Karabin Maria, Ivanov Ivanna, Semenivska Ioanna, Safka Gabriela-Maria, Pavlyna Andriy, Ivanov Kamelia, Baban Nelu, Shargorodska Vira, Zagoriy Ivan, Gotsuliak Inna, Vranchanu Irene.

Технологія виробництва рушника

Археологія, як і писемні джерела, не дає нам достеменних фактів щодо появи рушника, але є підстави вважати, що він з'явився з виникненням ткацтва у неолітичну добу. У Нижньому Подунав'ї відбитки тканин зафіксовані на стінках керамічного посуду культури Гумельниця (IV тис. до н.е.), у похованнях під курганами (III тис. до н.е.) знайдені відбитки орнаментів з підстилок, на які клали небіжчиків. З тих пір рушник необхідний атрибут нашого побуту.

Рушники ткали з різних ниток – конопляних, бавовняних, лляних та шовкових – залежно від традиції, успадкованої від дідів-прадідів, чи запозиченої від сусідів. Період сівби волокнистих рослин за народним календарем у Буджаку і Добруджі був досить тривалим – від Благовіщення (25 березня за ст.ст.) до середини червня. Намагались сіяти на повний місяць, після теплого рясного дощу.

Стебла конопель без насіння – їх називали плоскінь – збирали у серпні, інші стебла – матірку – залишали, щоб дозріло насіння. Зібрані рослини в'язали у невеличкі снопи – горстки, вимочували у воді і в кінці літа, після гармановки – обмолоту збіжжя – і за допомогою спеціального пристрою (бительні) дробили стебла та відділяли волокно (клочья). Довге волокно змотували у «кукли». Це високоякісна сировина. З неї виготовляли нитки для «основи», полотна для одягу і рушників.

Нитки для ткання рушників ретельно готували

– відбілювали, фарбували, розподіляли на пасма. Процес відбілювання був тривалим. Спочатку нитки замочували у попелі. Потім промивали, сушили і знову замочували у розчині вапна. А взимку загортали пряжу у сніг на 1-2 тижні.

Для фарбування у XIX ст. і на початку XX ст. користувалися природними барвниками, але поступово переходили на хімічні.

Для кожного виробу потрібно було мати певну кількість ниток. Для цього користувалися традиційною системою лічби – 3 нитки – це чисниця, а 30 ниток – пасмо.

У 50-х роках XX століття в Нижньому Подунав'ї вирощували бавовну. З'являються рушники з бавовни.

Поширеним в українців Нижнього Подунав'я в Румунії було ткання рушників з шовкових ниток. Добували їх з шовкопрядів ще в першій половині XX ст. в домашніх умовах.

Фарбували нитки у казані. До води додавали квас, щоб фарба «не бралась до рук».

За народним повір'ям, розпочинали підготовку до ткання у вівторок, середу чи четвер. Ніколи не розпочинали у понеділок та суботу.

У селі Шевченкове є приказка: «Субота – не робота: побриється, помиться і у дзеркало подивиться». «Понеділок – день важкий».

У 50-60 рр. XX ст. поширюється практика ткання рушників з бавовняних ниток (№10) фабричного виробництва.

Ткали рушники на верстаті. Їх виготовляли майже в кожному селі, де займалися ткацтвом і в українських, румунських, молдавських селах

вони мало чим різняться. У Шевченковому верстат складається з двох конів, двох поперечок, двох навоїв, двох дерев'яних з карбами колішат, планки (штап), шинки, начиння, трості, лядя (ярмо), качалки, на якій зав'язується край ниток, підніжок.

Практично всі рушники, навіть ті, якими втирались, прикрашалися різноманітними орнаментами – тканими і вишиваними. В селах вони носять різні назви. Простий орнамент (у вигляді різнокольорових смуг) у с. Шевченкове називали узор «шарами». Виготовляли тут рушникове полотно в чотири підніжки з рельєфним тлом – саржеве переплетення.

Існувало велике розмаїття орнаментальних мотивів – на вічка, на кружки, на шашки пасочки, у сосонку, кіскою та ін.

У селі Шевченкове найтонші, найбільші рушники використовували для обрамлення ікон. Їх і називали «божники». Рушниками із льону на весіллі перев'язували старостів, хрещених батька й матір, кумів. Грубішими – конопляними – втирались. Їх так і називали «втирачі», «стирачі».

Tehnologia realizării ștergarului

Arheologia, ca și izvoarele scrise, nu ne oferă informații credibile cu privire la apariția ștergarului; sunt, însă, temeiuri să se considere că apariția ștergarului este legată de începuturile țesutului din epoca neolitică. În regiunea Dunării de Jos, urmele țesăturilor sunt fixate pe pereții vaselor ceramice, aparținând culturii Gumelnytea (mileniul IV î.e.n.), în tumulii funerari (mileniul III î.e.n.) au fost găsite resturi ornamentale de pe piesele de așternut, pe care erau așezate persoanele decedate. Din acele timpuri, ștergarul a devenit un atribut necesar al existenței umane.

Ștergarele erau țesute din diferite fire – cânepă, bumbac, in și mătase –, în funcție de tradiția moștenită din moși-strămoși sau împrumutată de la vecini. Perioada semănatului plantelor fibroase, după calendarul popular respectat în Bugeac și Dobrogea, era destul de lungă, începând cu sărbătoarea Bunăvestirii (25 martie, stil vechi) până la mijlocul lunii iunie. Se avea în vedere ca semănatul să se facă în zilele cu luna plină, după ploaia caldă și abundentă.

Tulpinele de cânepă, fără semințe – pe care oamenii locului le numeau cânepă de vară –, se recolta în luna august, pe când alte tulpine – cânepa de toamnă sau cânepa de sămânță – erau lăsate pe câmp până târziu, anume pentru maturizarea semințelor. Plantele culese erau legate în snopuri mici, asemenea mănunchiurilor din tulpină, se înmuiau apoi în apă, iar la sfârșitul verii, după terminarea treieratului grânelor, erau zdrobite cu ajutorul unei unelte speciale – bătător, după care fibrele se separau de rest (câlți). Fibrele lungi se înfășurau în ghem («păpușă»). În acest

mod se obținea o materie primă de înaltă calitate. Din aceasta se preparau ațele pentru «urzeală», precum și pânza pentru haine și ștergare.

Firele pentru țesutul ștergarelor erau pregătite cu deosebită grijă – se albeau, se colorau, se împărțeau pe jurubiță. Procesul de albire era de lungă durată. Mai întâi, firele se înmuiau în cenușă. Apoi erau spălate cu apă, uscate și iarăși muiate, de această dată, în soluție de var. Iar iarna, când zapada era din abundență, îngropau torsătura în nămeții de zăpadă timp de o săptămână – două.

În vederea colorării firelor, în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX, se foloseau coloranții naturali, însă treptat s-a trecut la utilizarea coloranților chimici.

Pentru fiecare ștergar era necesar un anumit număr de fire. În scopul stabilirii cu exactitate a acestui număr de fire, se recurgea la un sistem tradițional de numărare, astfel: un grupaj de 3 fire reprezenta zecimea (a zecea parte dintr-o jurubiță), iar cel alcătuit din 30 de fire constituia jurubița (a șaptea parte dintr-un scul). În anii 50 ai secolului XX, în regiunea Dunării de Jos a început cultura bumbacului. În consecință, aici apar ștergare lucrate cu fir de bumbac.

Foarte larg răspândit la ucrainenii din regiunea Dunării de Jos era țesutul ștergarelor cu fire de mătase. Firele se obțineau din viermii de mătase, prelucrate în condițiile casnice încă din prima jumătate a secolului XX.

Colorarea firelor se făcea în cazan. În apă se adăuga cvas (băutură răcoritoare acrișoară preparată din fructe), pentru ca vopseaua «să nu se ia pe mâini».

Conform credinței populare, pregătirile pentru începerea țesutului se făceau în zilele de marți, miercuri sau joi. Niciodată asemenea operațiuni nu începeau luna sau sâmbăta.

În anii 50-60 ai secolului XX se extinde practica țesutului ștergarelor cu fire de bumbac (nr.10), de producție industrială.

Ștergarele se țesau la războiul de țesut. Aproape în orice sat, în care se practica țesutul ștergarelor, erau persoane care se ocupau cu construcția războaielor de țesut, care, din punct de vedere constructiv, difereau foarte puțin între ceea ce făcea în satele ucrainene, românești sau moldovenești. În satul Șevcenkove, de pildă, războiul de țesut se compune din două icpe, două vatale, doi butuci, două brațe, din slobozitoare, speteze, traverse, sulurile, ițe, porțiță (jug), din furci, de care se leagau capetele firelor și din potnogi. Efectiv, toate ștergarele, chiar și acelea cu care oamenii se ștergeau pe corp, erau împodobite cu diferite ornamente – țesute sau brodate. Prin sate, aceste ornamente poartă diverse denumiri. Un ornament simplu (sub forma unor linii diferite colorate), precum modelul folosit în satul Șevcenkove, era denumit «enigmaticul». Pânza ștergarele de această așezare sâtească se țesau, recurgându-se la utilizarea războiului de țesut cu patru potnogi, cu fondul în relief – tricotare serj.

Exista o diversitate deosebit de bogată a motivelor ornamentale – în puncte, în ochiuri, în săbii încrucișate, în formă de pini și de coșite.

În satul Șevcenkove, cele mai fine și mai albe ștergare se foloseau pentru îmbrăcarea icoanelor. Din acest motiv se și numeau «năframa icoanei». Cu ștergarele din in, în timpul nunții se legau pețitorii, cuscii, nașii de cununie și nașii de botez, cumetrii. Cu ștergarele cele mai aspre la pipăit – făcute din cânepă, se ștergeau pe mâini, pe față, pe corp. De aici și denumirea lor – «ștergători», «frecători».

Manufacturing technique of towels

Archaeology as any written sources doesn't give us reliable evidence concerning the towel emergence. But we have every reason to consider it to have appeared with the emergence of weaving in the late Stone Age. Imprints of clothes on the walls of ceramic houseware of Gumelnytsia culture (the 4th millennium B.C.) are observed in the Lower Danube region. Ornamental depictions on beddings to lay down the deceased were found in the burial places under the mounds of the 3rd millennium B.C. Since then the towel has become an indispensable attribute of our everyday life.

Towels were woven from different threads - those of hemp, cotton, linen and silk. The way depended on traditions inherited from predecessors or borrowed from neighbours. According to the folk calendar a sowing season in Budgiak and Dobrudgia was quite long- from the Annunciation (March 25th, Julian Calendar) to the middle of June. They tried to sow when the moon was full, after a warm heavy rain.

The culms of hemp without seeds named ploskyn' were gathered in August, the rest ones named matirka were left to make seeds grow ripe. The gathered plants were trussed in small sheaves - gorstky. They were soaked in water and at the end of summer, after garmanovka - grain thrashing - and with the help of special tackle bytelni they broke up culms and separated out fiber (flakes). Long fiber was wound into kukly. This raw material was of high quality. It was used to manufacture threads for haircloth, cloth for dress and towels.

Threads for towel weaving were processed carefully. Their treatment consisted of bleaching, dyeing and division into leas. The process of

bleaching was long-lasting. At first threads were retted in ashes. Then they were rinsed and retted again in lime grout. In winter, when they had a lot of snow, the yarn was covered with it for one or two weeks.

In the 19th and early in the 20th c. c. natural colours were used for dyeing but gradually they were replaced by chemical colouring agents.

The number of threads every article needed was fixed. There was a traditional way to count them, i.e. a chysnytsia had three threads and a pasmo had thirty ones.

In the 1950s cotton was grown in the Lower Danube region, therefore towels made of cotton came into use there.

Towels made of silk threads were widespread among the Lower Danube Ukrainians in Romania. The threads of this kind were obtained from silkworm at home as early as the first half of the 20th c.

Threads were dyed in a cauldron. To prevent the dye from sticking to hands kvass was added to water.

According to the popular belief preparation for weaving started on Tuesday, Wednesday or Thursday.

In the village of Shevchenkove there are proverbs «On Saturday there is no work but to shave, to wash and to look at oneself in the looking-glass», «Monday is a wearisome day». The weaving practice to make towels of manufactured cotton No 10 threads was spreading in the 1950s - 60s.

Towels were woven on a loom. They were manufactured practically in every village with the citizens who took up weaving. The towels from Moldavian, Ukrainian and Romanian villages are closely approximated. The loom from Shevchenkove has two uprights (konias), two cross

rails, two wefts, two wooden ratchet wheels, slats (shtap), splints, utensils, canes, hatch (liada), rocking-bars for thread tips to be fastened, treadle. In fact, all towels even those used for wiping were decorated with various patterns, those of woven and embroidered. In villages they have different names. A simple ornament with many-coloured strips from the village of Shevchenkove was named a «layer» ornament. The towel cloth manufactured there had four steps and relief warp and woof. This way of weaving is called twill weave.

There were a lot of ornamental patterns - those of ocellus, circlets, chequered belts pattern, herring-bone pattern etc.

In Shevchenkove the most delicate, snow-white towels named bozhnyky were used to band icons. At a wedding starosty, godfathers and godmothers, fathers and mothers of one's godchildren were tied up with linen towels. The towels to wipe were made of more coarse fabric - that of hempy. They were called vtyrachi or styrachi.

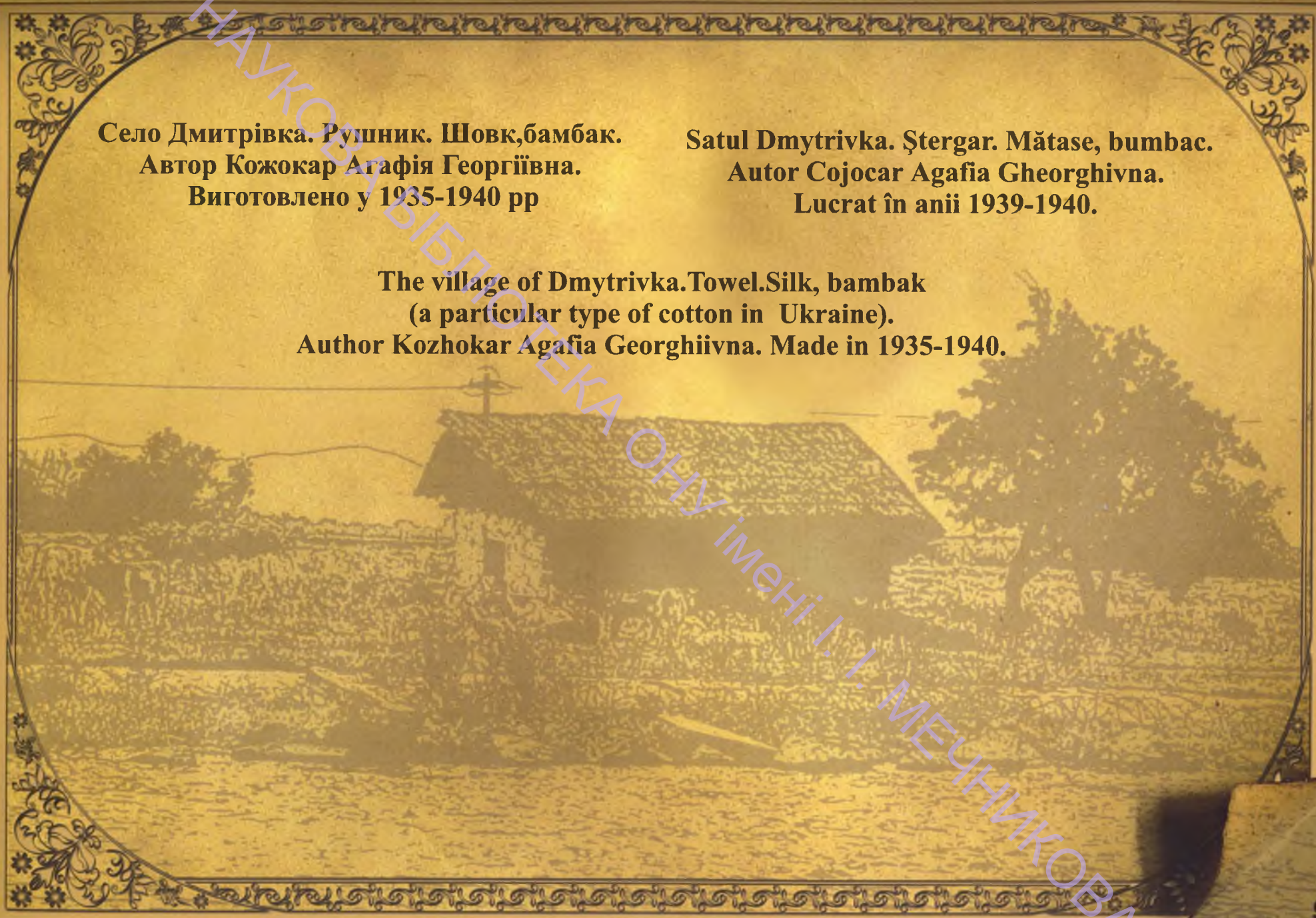

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. І. МЕШНИКОВА

**Село Дмитрівка. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Кожокар Агафія Георгіївна.
Виготовлено у 1935-1940 рр**

**Satul Dmytrivka. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Cojocar Agafia Gheorghivna.
Lucrat în anii 1939-1940.**

**The village of Dmytrivka. Towel. Silk, bambak
(a particular type of cotton in Ukraine).
Author Kozhokar Agafia Georghiivna. Made in 1935-1940.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ МЕЧНИКОВА

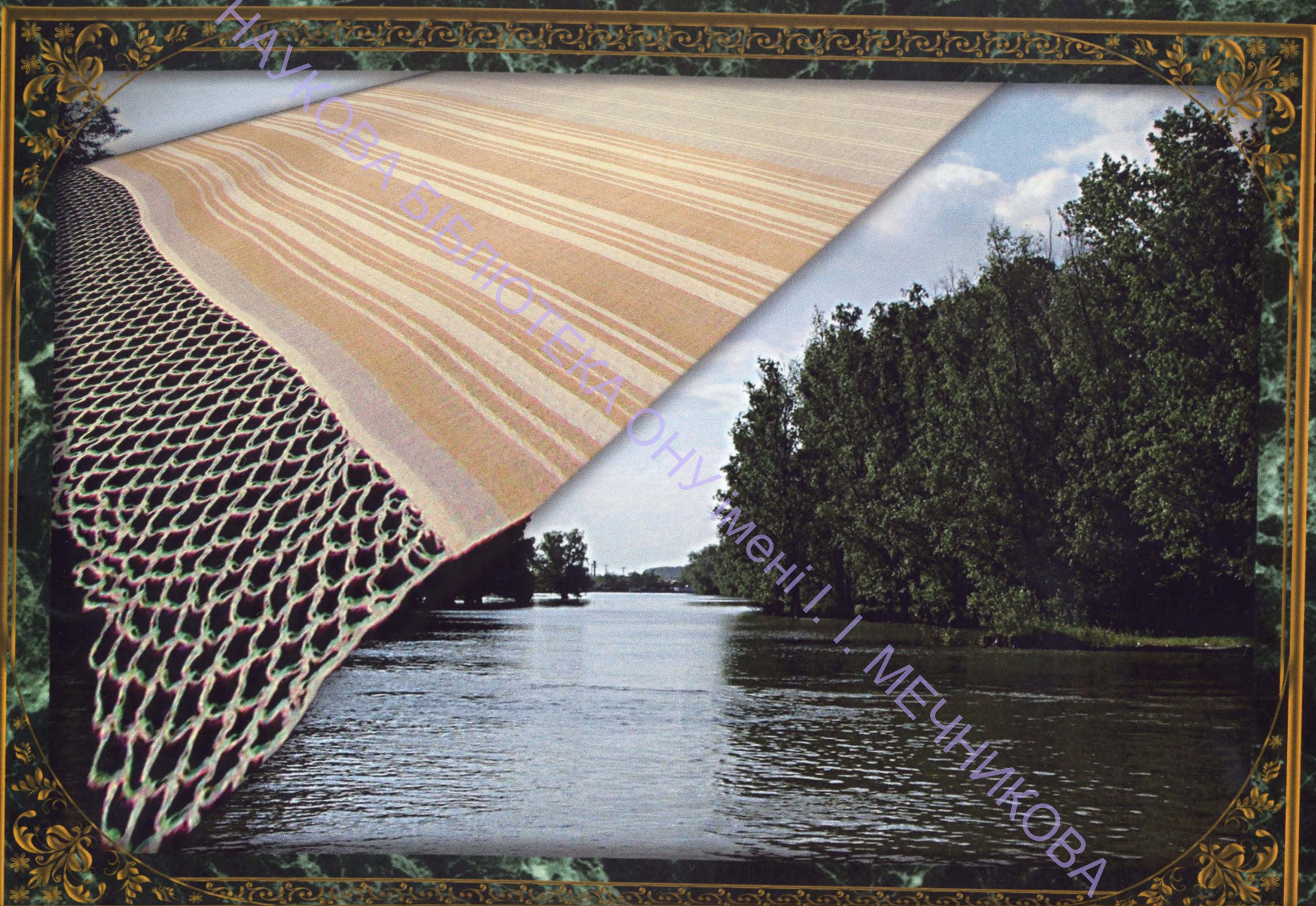
Село Дмитрівка. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Кожокар Агафія Георгіївна.
Виготовлено у 1935-1940 рр.

Satul Dmytrivka. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Cojocar Agafia Gheorghivna.
Lucrat în anii 1935-1940.

The village of Dmytrivka. Towel. Silk, bambak.
Author Kozhokar Agafia Georghiivna.
Made in 1935-1940.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Село Дмитрівка. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Муту Євдокія.
Виготовлено у 1930-1933 рр.

Satul Dmytrivka. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Mutu Evdochia.
Lucrat în anii 1930 -1933.

The village of Dmytrivka. Towel. Silk, bambak.
Author Mutu Evdokia. Made in 1930-1933.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені Л. МЕНЧИКОВА

Село Дмитрівка. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Муту Євдокія.
Виготовлено у 1930-1933 рр.

Satul Dmytrivka. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Mutu Evdochia.
Lucrat în anii 1930 -1933.

The village of Dmytrivka. Towel. Silk,
bambak. Author Mutu Evdokia.
Made in 1930-1933.

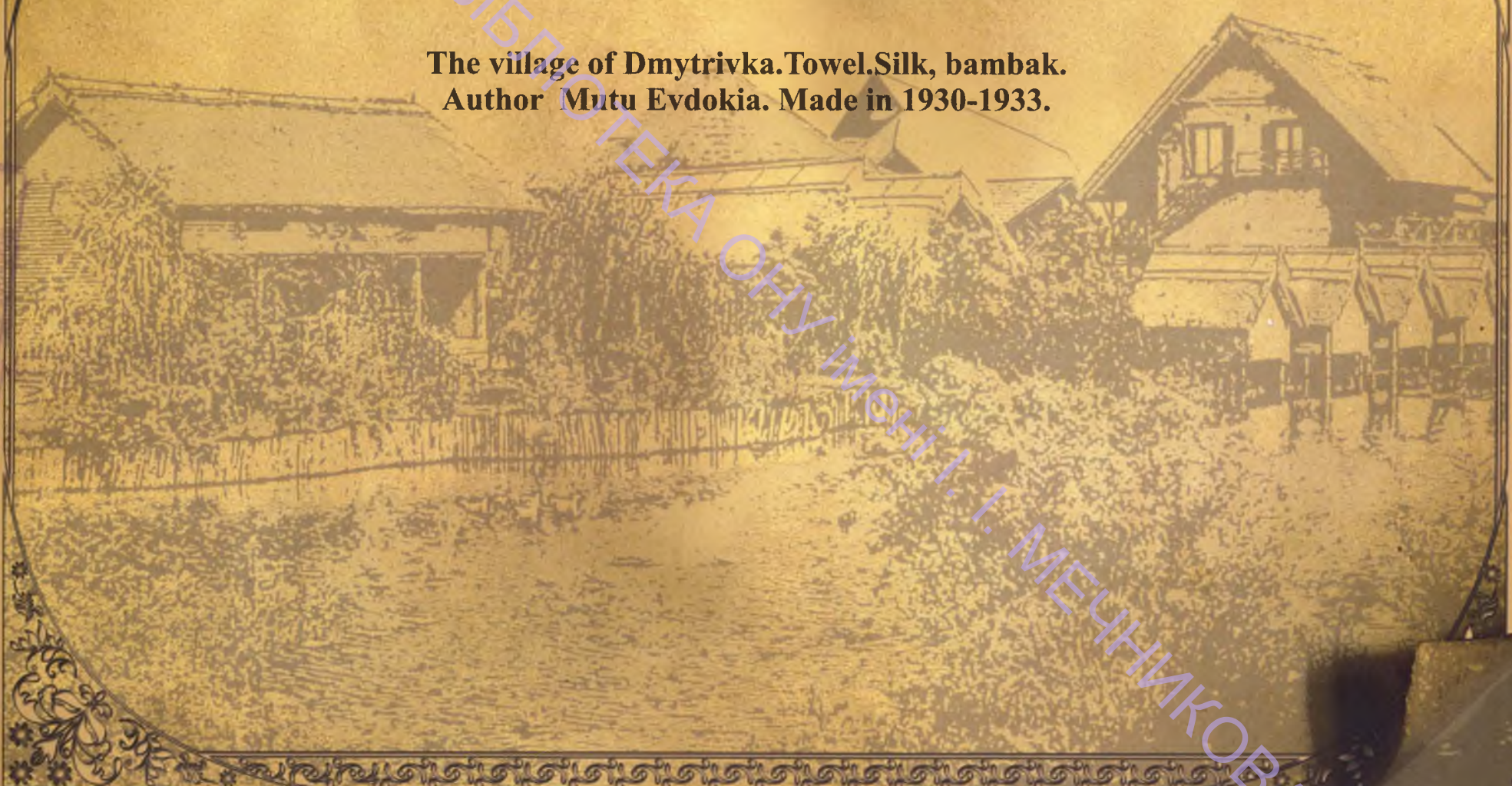
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

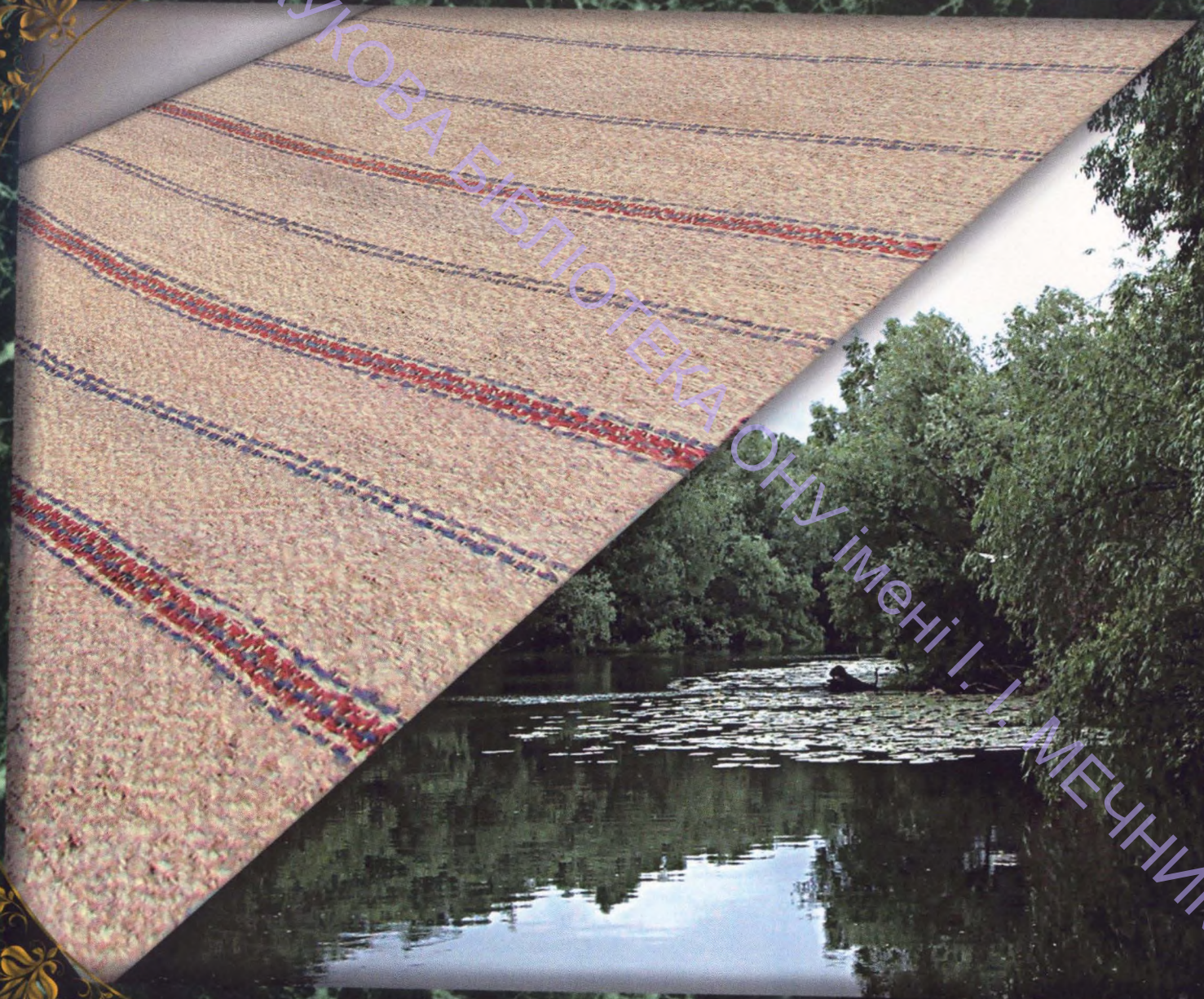
Село Дмитрівка. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Муту Євдокія.
Виготовлено у 1930-1933 рр.

Satul Dmytrivka. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Mutu Evdochia.
Lucrat în anii 1930 -1933.

The village of Dmytrivka. Towel. Silk, bambak.
Author Mutu Evdokia. Made in 1930-1933.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

**Село Шевченкове. Рушник конопляний
Виготовлений в 1930-40 роках. Автор
Ткаченко Єфросинія Феодосіївна, 1911 р. н.**

**Satul Șevcenkove. Ștergar din cânepă. Lucrate
în anii 1930 – 1940. Autor Tcacenko Efrosinia
Feodisiivna, an.n.1911.**

**The village of Shevchenkove. Towel of hemp.
Made in 1930-40. Author Tkachenko Efrosinia
Feodosiivna, year of birth 1911.**

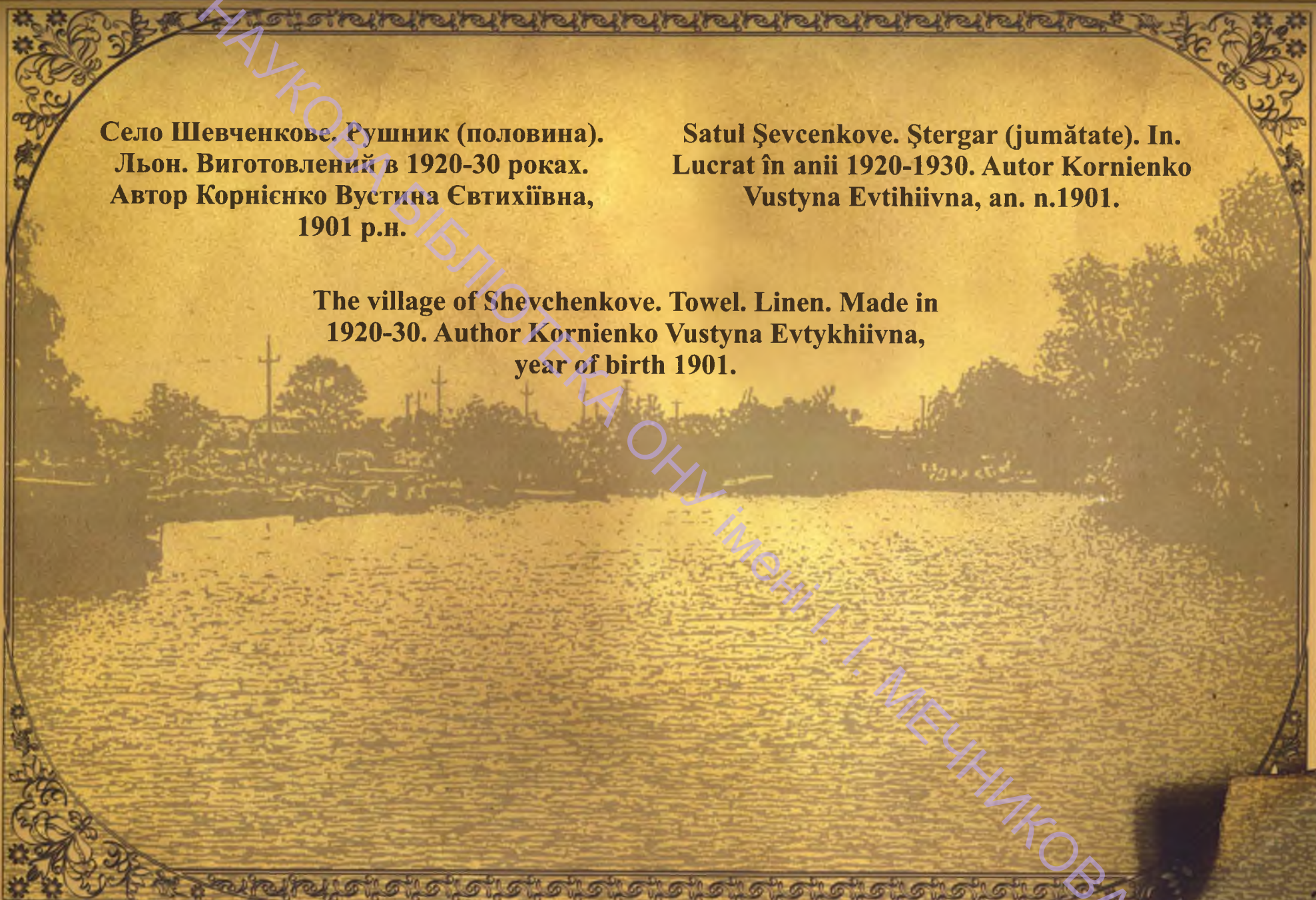
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОЧУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Село Шевченкове. Рушник (половина).
Льон. Виготовлений в 1920-30 роках.
Автор Корнієнко Вустина Євтихіївна,
1901 р.н.

Satul Șevcenkove. Ștergar (jumătate). In.
Lucrat în anii 1920-1930. Autor Kornienko
Vustyna Evtihiiivna, an. n.1901.

The village of Shevchenkove. Towel. Linen. Made in
1920-30. Author Kornienko Vustyna Evtykhiivna,
year of birth 1901.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**Село Шевченкове. Рушник. Бамбак.
Виготовлений в 1910-12 роках. Автор
Решетник Наталка Федорівна, 1895 р.н.**

**Satul Șevcenkove. Ștergar. Bumbac. Lucrat în
anii 1910-1912. Autor Reșetnyk Nataalka
Fedorivna, an.n.1895.**

**The village of Shevchenkove. Towel. Bambak.Made
in 1910-12. Author Reshetnyk Nataalka Fedorivna,
year of birth 1895.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

О. С. П. І. С. І. К. О. В. А

Село Шевченкове. Рушник. Бамбак.
Виготовлений в 1949 році. Автор
Колісниченко Євдокія Іванівна, 1913 р.н.

Satul Șevcenkove. Ștergar. Bumbac. Lucrat în
anul 1949. Autor Kolisnicenko Evdokia
Ivanivna, an.n.1913.

The village of Shevchenkove. Towel. Bambak. Made
in 1949. Author Kolisnychenko Evdokia Ivanivna,
year of birth 1913.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

**Село Шевченкове. Рушник. Бамбак.
Виготовлений в 1910-12 роках. Автор
Решетник Наталка Федорівна, 1895 р. н.
Вишитий Корнієнко Софією Йосипівною
в другій половині 1940-х років.**

**Satul Șevcenkove. Ștergar. Bumbac. Lucrat în
anii 1910-1912. Autor Reșetnyk Natalka
Fedorivna, an.n.1895.**

**Brodat de către Kornienko Sofia Iosypivna în
a doua jumătatea anilor 1940.**

**The village of Shevchenkove. Towel. Bambak. Made
in 1910-1912. Author Reshetnyk Natalka Fedorivna,
year of birth 1895. Embroidered by Kornienko Sofia
Iosypivna in the second half of the 1940s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

**Село Шевченкове. Рушник. Бавовна.
Виготовлений в 1948-1949 роках. Автор
Ткаченко Марія Тихонівна, 1912 р.н.**

**Satul Șevcenkove. Ștergar. Bumbac. Lucrat
în anii 1948 -1949. Autor Tcacenko Maria
Tyhonivna, an.n.1912.**

**The village of Shevchenkove. Towel.Cotton.Made in
1948-1949. Author Tkachenko Maria Tykhonivna,
year of birth 1912.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

**Село Верхній Дунавець. Рушник. Витканий
з пізнішою вишивкою хрестиком. Автор
Андрей (дівоче-Ткаченку) Павліна.**

**Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Țesut cu
broderie târzie cu cruciulițe. Autor Andrei
(nume de fată -Tcacencu) Pavlina.**

**The village of Upper Dunavetz. Towel. Vowen with
further cross-stitch embroidery. Author Andrei
(maiden name Tkachenku) Pavlina**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. МЕНШУКОВА

**Село Сф. Георге Рушник.
Бамбак. Середина ХХ ст.(?).
Виготовлено у Верхньому Дунавці.**

**Sf. Gheorghe. Ștergar.
B umbac. Jumătatea sec.XX (?). Lucrat în satul
Dunavățu de Sus.**

**The village of Sf. Georghiy. Towel
Bambak. Made in the middle of 20th c.(?), the
village of Upper Dunavetz**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І МЕГЛІКОВА

**Село Сф. Георге Рушник.
Бамбак. Середина ХХ ст.(?).
Виготовлено у Верхньому Дунавці.**

**Sf. Gheorghe. Ștergar.
B umbac. Jumătatea sec.XX (?). Lucrat în satul
Dunavățu de Sus.**

**The village of Sf. Georghi. Towel
Bambak. Made in the middle of 20th c.(?), the
village of Upper Dunavetz**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Село Сф. Георге Рушник.

Бамбак. Середина ХХ ст.(?).

Виготовлено у Верхньому Дунавці.

Sf. Gheorghe. Ștergar.

**B umbac. Jumătatea sec.XX (?). Lucrat în satul
Dunavățu de Sus.**

**The village of Sf. Georghiy. Towel
Bambak. Made in the middle of 20th c.(?), the
village of Upper Dunavetz**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОУН
КОНІ
МЕШКОВА

**Село Сф. Георге Рушник.
Бамбак. Середина ХХ ст.(?).
Виготовлено у Верхньому Дунавці.**

**Sf. Gheorghe. Ștergar.
B umbac. Jumătatea sec.XX (?). Lucrat în satul
Dunavățu de Sus.**

**The village of Sf. Georghi. Towel
Bambak. Made in the middle of 20th c.(?), the
village of Upper Dunavetz**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ імені І. МЕЧНИКОВА

Село Сф. Георге. Рушник.
Бамбак. Середина ХХ ст.
Виготовлено у Верхньому Дунавці.

Sf. Gheorghe. Ștergar.
Bumbac. Jumătatea sec.XX (?). Lucrat în satul
Dunavățu de Sus.

The village of Sf.Georghiy.
Towel.Bambak. Made in the middle of 20th c., the
village of Upper Dunavetz.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. П. П. МЕЧНИКОВА

Село Сф. Георге. Рушник.
Бамбак. Виготовлено на початку XX ст.
у Сф. Георге

Sf. Gheorghe. Ștergar.
Bumbac. Lucrat la începutul sec. XX în satul
Sf. Gheorghe

The village of Sf. Georghi
Towel. Bumbac. Made at the beginning
of the 20th c. in Sf. Georghi

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**Село Караорман. Рудник. Бамбак. Автор
Концоленко Марія. Виготовлено на
початку XX ст.**

**Satul Caraorman. Ștergar. Autor Konțolencu
Maria. Lucrat la începutul sec.XX**

**The village of Karaorman. Towel. Bambak. Author
Kontzolenko Maria. Made at the beginning
of the 20th c.**

НАУС
РАБ
ОТКА
ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**Село Караорман. Фрагмент рушника.
Бамбак. Автор Бутирі Федося.
Виготовлено на початку 1950 рр.**

**Satul Caraorman. Ștergar -fragment.
Bumbac. Autor Butyri Fedosia. Lucrat la
începutul anilor 1950.**

**The village of Karaorman. Towel's
fragment. Bumbac. Author Butyri Fedosia. Made at
the beginning of the 1950s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

Село Караорман. Рушник. Бамбак.
Автор Прокоп Дуня.
Виготовлено у 1936-40-х роках.

Satul Caraorman. Ștergar. Bumbac.
Autor Procop Dunia.
Lucrat în anii 1936 – 1940.

The village of Karaorman. Towel.
Author Prokop Dunia.
Made in 1936-1940.

**Село Караорман. Рушник. Бамбак.
Автор Прокоп Дуня.
Виготовлено у 1936-40-х роках.**

**Satul Caraorman. Ștergar. Bumbac.
Autor Procop Dunia.
Lucrat în anii 1936 – 1940.**

**The village of Karaorman. Towel. Bumbak.
Author Prokop Dunia.
Made in 1936-40.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**Село Караорман. Рухник.Шовк, бамбак.
Автор Перенті Наталка.
Виготовлено 1910-15 рр.**

**Satul Caraorman. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Perenti Nataalka.
Lucrat în anii 1910 – 1915.**

**The village of Karaorman. Towel.Silk,bambak.
Author Perenti Nataalka. Made in 1910-15.**

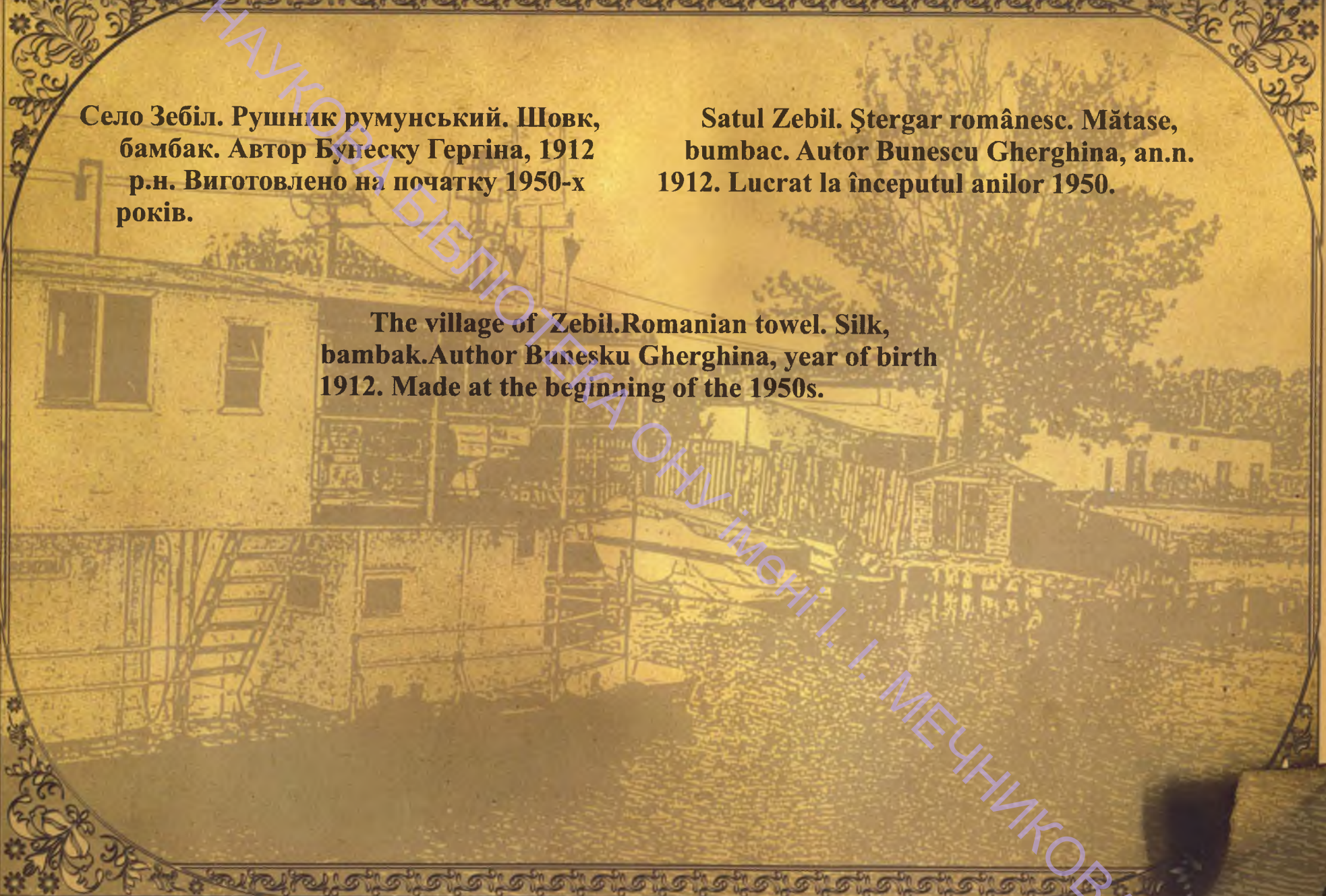

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

**Село Зебіл. Рушник румунський. Шовк,
бамбак. Автор Бунеску Гергіна, 1912
р.н. Виготовлено на початку 1950-х
років.**

**Satul Zebil. Ștergar românesc. Mătase,
bumbac. Autor Bunescu Gherghina, an.n.
1912. Lucrat la începutul anilor 1950.**

**The village of Zebil. Romanian towel. Silk,
bambak. Author Bunescu Gherghina, year of birth
1912. Made at the beginning of the 1950s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОКУМЕНІ І МЕЧНИКОВА

**Село Зебіл. Рушник румунський. Шовк,
бамбак. Автор Бунеску Гергіна, 1912
р.н. Виготовлено на початку 1950-х
років.**

**Satul Zebil. Ștergar românesc. Mătase, bumbac.
Autor Bunescu Gherghina, an.n. 1912. Lucrat la
începutul anilor 1950.**

**The village of Zebil. Romanian towel. Silk, bambak.
Author Bunesku Gherghina, year of birth 1912.
Made at the beginning of the 1950s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ П. МЕНШНИКОВА

**Село Зебіл. Рушник румунський. Шовк,
бамбак. Автор Бунеску Гергіна, 1912
р.н. Виготовлено на початку 1950-х
років.**

**Satul Zebil. Ștergar românesc. Mătase,
bumbac. Autor Bunescu Gherghina, an.n.
1912. Lucrat la începutul anilor 1950.**

**The village of Zebil. Romanian towel. Silk, Author
Bunesku Gherghina, year of birth 1912. Made at the
beginning of the 1950s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОКРЕМІ
МІСЦЕВИСТЬ

Село Махмудія. Гушник. Шовк, бамбак.
Автор Морояну Гафіца, 1896 р.н.
Виготовлено у 1918-1920 рр.

Satul Mahmudia. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Moroianu Gafița, an.n. 1896. Lucrat în
anii 1918 – 1920.

The village of Makhmudia. Towel. Silk, bambak.
Author Moroianu Gafitza, year of birth 1896. Made
in 1918-1920.

Село Махмудія. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Морсяну Гафіца, 1896 р.н.
Виготовлено у 1918-1920 рр.

Satul Mahmudia. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Moroianu Gafița, an.n. 1896. Lucrat în
anii 1918 – 1920.

The village of Makhmudia.Towel.
Silk,bambak.Author Moroianu Gafitza, year of
birth 1896. Made in 1918-1920.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені Л. МЕНЧИКОВА

**Село Махмудія. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Морозну Гафіца, 1896 р.н.
Виготовлено у 1918-1920 рр.**

**Satul Mahmudia. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Moroianu Gafița, an.n. 1896. Lucrat în
anii 1918 – 1920.**

**The village of Makhmudia. Towel. Silk, bambak.
Author Moroianu Gafitza, year of birth 1896. Made
in 1918-1920.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Село Махмудія. Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Морояну Гафіца, 1896 р.н.
Виготовлено у 1918-1920 рр.

Satul Mahmudia. Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Moroianu Gafița, an.n. 1896.
Lucrat în anii 1918 – 1920.

The village of Makhmudia. Towel. Silk, bambak.
Author Moroianu Gafitza, year of birth 1896. Made
in 1918-1920.

Село Махмудія. Рушник.

Satul Mahmudia. Ștergar. Mătase.

The village of Makhmudia. Towel. Silk, bambak.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНИ І. МЕЧНИКОВА

Село Мурігйол
Рушник.Шовк, бамбак.
Автор Концуленку Марія, 1880 р.н.
Виготовлено 1901року.

Satul Murighiol
Ștergar. Mătase, bumbac. Autor
Conțulencu Maria, an.n. 1880.
Lucrat în anul 1901.

The village of Murighiol
Towel. Silk, bambak. Author Kontzulenku Maria,
year of birth 1880. Made in 1901.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Село Мурігйол
Рушник. Шовк, бамбак.
Автор Концуленку Марія, 1880 р.н.

Satul Murighiol. Stergar. Matase, bumbac.
Autor Conțulencu Maria, anii 1880.

The village of Murighil.
Towel. Silk, bambak.
Author Conțulescu Maria, years 1880.
Made in 1901. Used at a wedding,
icon decoration

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ імені І. І МЕЧНИКОВА

**Село Мурігйол Рушник.
Шовк, бамбак. Тоадер Марія, 1890 р.н.
Виготовлено 1910 року.**

**Satul Murighiol
Muruhil).Ștergar.Mătase, bumbac. Autor
Toader Maria, an.n. 1890. Lucrat în anul
1910.**

**The village of Murighiol
Towel. Silk, bambak. Author Toader Maria, year of
birth 1890. Made in 1910.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

**С.Мурігйол (укр.Муругіль).
Рушник.Шовк, бамбак. Автор
Концуленку Марія, 1880 р.н.
Виготовлено 1916-20 рр.**

**Satul Murighiol (în lb.ucr.
Muruhil).Ștergar. Mătase, bumbac.
Autor Conțulencu Maria, an.n. 1880.
Lucrat în anii 1916 – 1920.**

**The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Towel. Silk, bambak. Author Kontzulenku Maria,
year of birth 1880. Made in 1916-20.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ ІМЕНІ Г. М. ШИЖОВА

**С.Мурігйол (укр.Муругіль). Рушник.
Шовк, бамбак. Автор Савка Фросина,
1911 р.н. Виготовлено 1950-х роках.**

**Satul Murighiol (în lb. ucr. Muruhil). Ștergar.
Mătase, bumbac. Autor Safca Frosina, an.n.
1911. Lucrat în anii 1950.**

**The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Towel. Silk, bambak. Author Savka Frosina, year of
birth 1911. Made in the 1950s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**С.Нижній Дунавець. Автор Андрей
Ганна, 1897 р.н.
Виготовлено 1920-30-х роках.**

**Satul Murighiol (în lb. ucr. Muruhil). Ștergar.
Autor Toader Maria, an. n. 1890. Lucrat la
începutul sec. XX.**

**The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Towel. Author Toader Maria, year of birth 1890.
Made at the beginning of the 20th c.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОУ ім. П. МЕНДІКА

**С.Нижній Дунавець. Автор Андрей
Ганна, 1897 р.н.
Виготовлено 1920-30-х роках.**

**Satul Dunavățu de Jos. Autor Andrei Ana,
an.n.1897. Lucrat în anii 1920 – 1930.**

**The village of Lower Dunavetz. Author Andrei
Ganna, year of birth 1897. Made in 1920-30.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

**С.Мурігйол (Муругіль). Автор
Концуленку Марія 1880 р.н.
Виготовлено 1910-15 рр.**

**Satul Murighiol (Muruhil). Autor
Conțulencu Maria,
an.n. 1880. Lucrat în anii 1910 – 1915.**

**The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Author Kontzulenku Maria, year of birth 1880.
Made in 1910-1915.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

С.Мурігійол (Муругіль). Автор
Лужанська Марія,
1886 р.н. Виготовлено 1910-15 рр.

Satul Murighiol (Muruhil). Autor Lujanska
Maria, an.n. 1880.
Lucrat în anii 1910 – 1915.

The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Author Luzhanska Maria, year of birth 1886. Made
in 1910-15.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

С.Мурігйол (Муругіль). Автор
Макаренку Мотрона,
1905 р.н. Виготовлено 1930-1940 рр.

Satul Murighiol (Muruhil). Autor Macarencu
Matrona, an.n. 1905.
Lucrat în anii 1930 – 1940.

The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Author Makarenku Motrona, year of birth 1905.
Made in 1930-1940.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУТІМЕНТІ! МЕСНИКОВА

The image is a composite graphic. On the left, a large, aged, yellowed page with faint, illegible text and orange horizontal lines is tilted diagonally. This page is superimposed over a lush green landscape. The landscape features a pond with numerous lily pads, surrounded by dense green foliage and trees. The entire scene is framed by a decorative gold border with floral motifs. A diagonal watermark is overlaid across the image, reading "НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУТІМЕНТІ! МЕСНИКОВА".

С.Мурігіол (Муругіль).
Автор Чекирма Іванна, 1904 р.н.
Виготовлено 1930-40 рр.

Satul Murighiol (Muruhil).
Autor Cecârma Ioana, an.n. 1904.
Lucrat în anii 1930 – 1940.

**The village of Murighiol (in Ukrainian
Murughil). Author Tchekirma Ivanna, year of birth
1904. Made in 1930-40.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**С.Мурігйол (Муругіль). Автор Сергей
Іванна, 1910 р.н.
Виготовлено 1930-40 рр.**

**Satul Murighiol (Muruhil). Autor Serghei
Ioana, an.n. 1910.
Lucrat în anii 1930 – 1940.**

**The village of Murighiol (in Ukrainian Murughil).
Author Serghei Ivanna, 1910. Made in 1930-40.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. МЕСНИКОВА

С.Бейбуджак (Плопу).
Автор Георге Марія, 1914 р.н.
Виготовлено 1950-ті рр.

Satul Beibugeac (Plopu).
Autor Gheorghe Maria, an.n.1914.
Lucrat în anii 1950.

The village of Beibudgiak (Plopu).
Author Gheorghe Maria, year of birth 1914.
Made in 1950s.

С.Бейбуджак (Плопу).
Автор Георге Марія, 1914 р.н.
Виготовлено 1950-ті рр.

Satul Beibugeac (Plopu).
Autor Gheorghe Maria, an.n. 1914.
Lucrat în anii 1950.

The village of Beibudgiak (Plopu).
Author Gheorghe Maria, year of birth 1914.
Made in 1950s.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

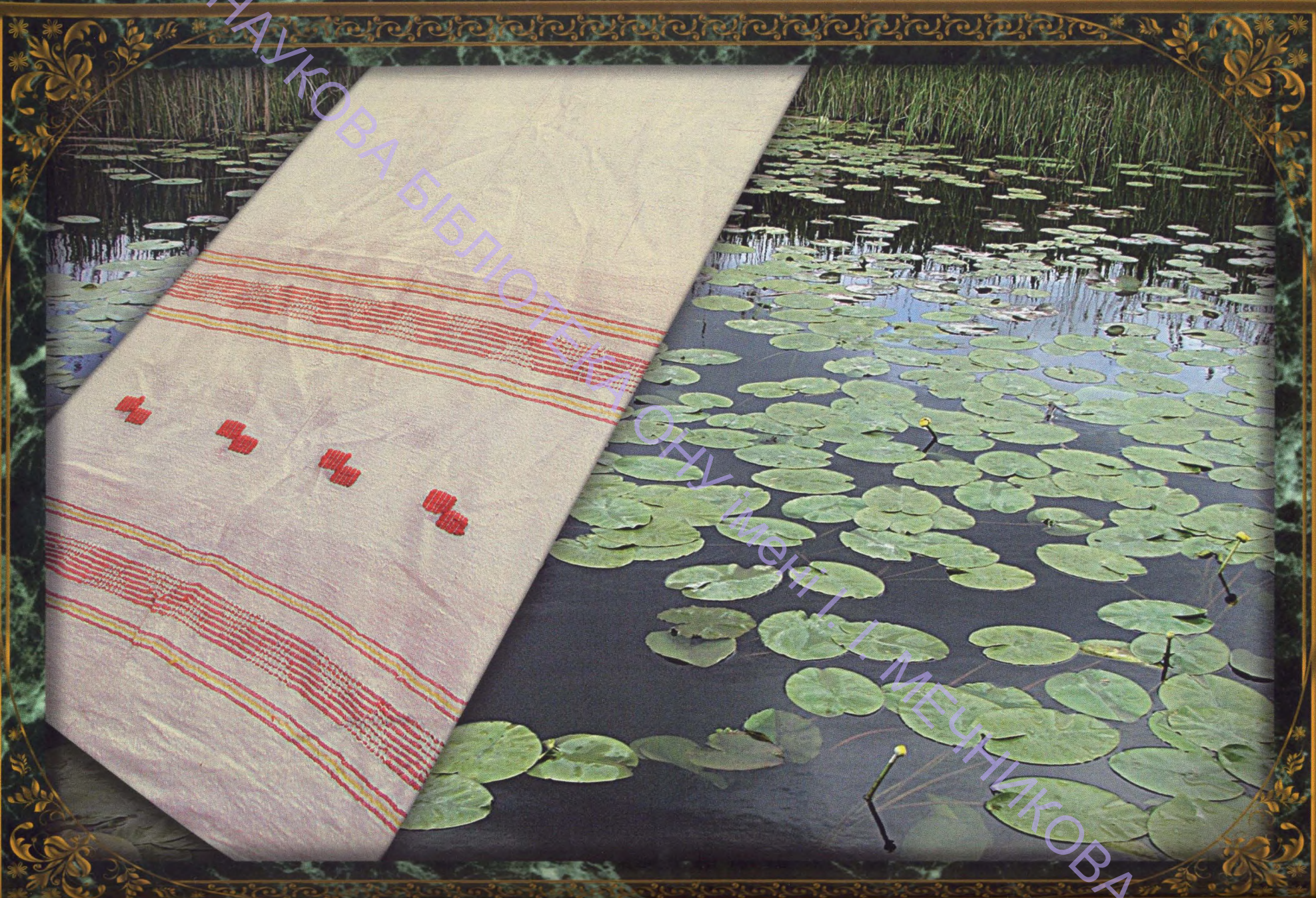

**С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак.
Автор Павлина Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.**

**Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Bumbac.
Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.**

**The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925.
Made in 1940s.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак.
Автор Павлина Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Bumbac.
Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak .
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925.
Made in 1940s.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. МЕЧНИКОВА

**С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак,
шовк. Автор Павліна Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.**

**Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Bumbac,
mătase. Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.**

**The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak ,
silk. Author Pavlina Andrei, year of birth 1925.
Made in 1940s.**

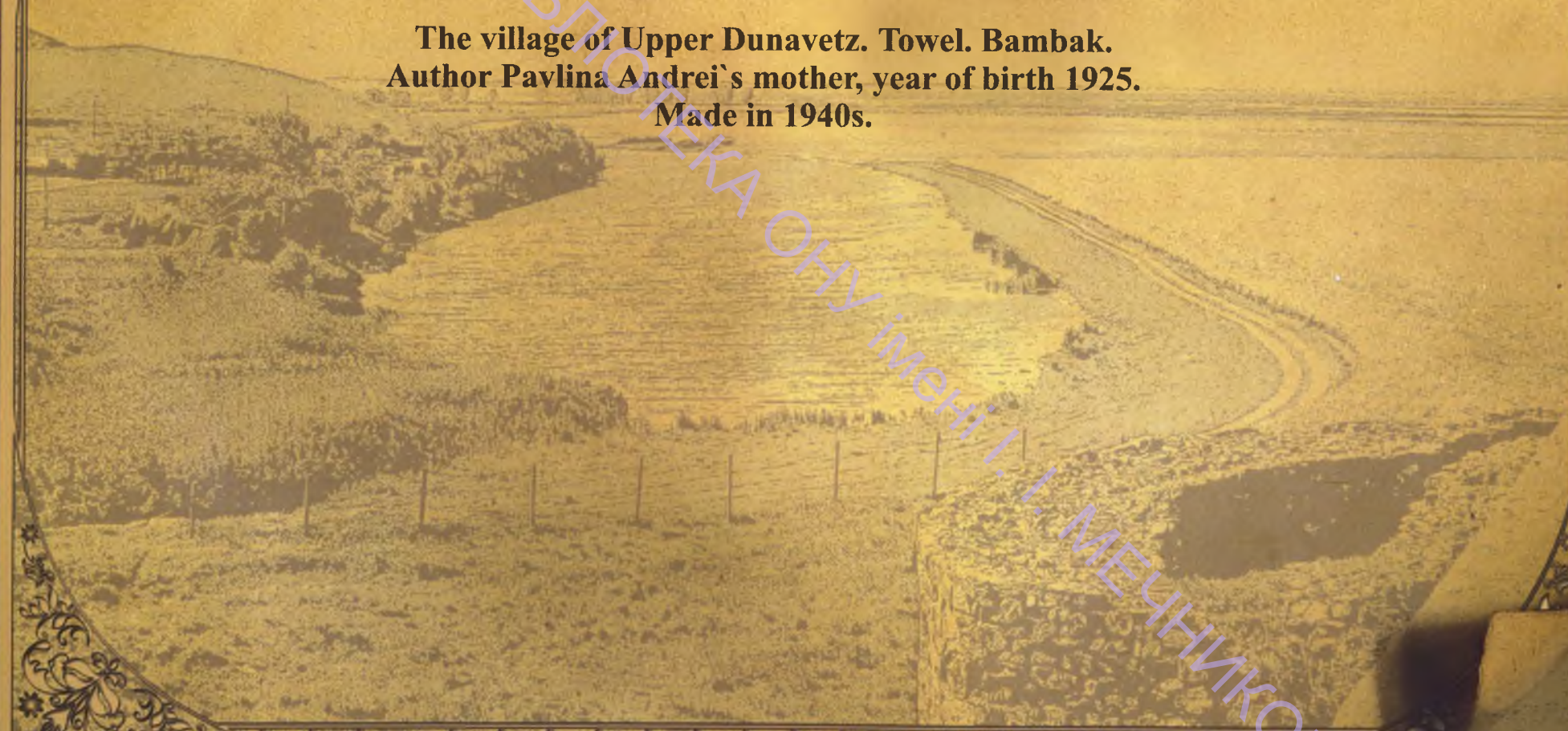
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак.
Автор мати Павлини Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Bumbac.
Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak.
Author Pavlina Andrei's mother, year of birth 1925.
Made in 1940s.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ОКІМЕНІ І. І. МЕЩНИКОВА

С. Верхній Дунавець. Шовк, бамбак.
Автор Павлина Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Mătase,
bumbac. Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Silk, bambak.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925. Made in
1940s.

С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак.
Автор Павлина Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Bumbac.
Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925. Lucrat în
anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925. Made in 1940s.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925. Made in 1940s.

С. Верхній Дунавець. Рушник. Шовк,
бамбак. Автор Павліна Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavățu de Sus. Ștergar. Mătase,
bumbac. Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Towel. Silk, bambak.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925.
Made in 1940s.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**С. Караорман. Фрагмент рушника.
Виготовлений в 1950-х роках. Автор
Павло Саня, 1937 року народження.
Нині мешканка Нижнього Дунавця.**

**Satul Caraorman. Ștergar – fragment.
Lucrat în anii 1950. Autor Pavlo Sania, an.n.
1937. În prezent locuiește
în satul Dunavățu de Jos.**

**The village of Karaorman. Towel's fragment. Made
in 1950s. Author Pavlo Sanya., year of birth 1937.
Now she is a resident of the village of Lower
Dunavetz.**

С. Верхній Дунавець. Рушник. Бамбак.
Автор Павлина Андрей, 1925 р.н.
Виготовлено в 1940-х рр.

Satul Dunavătu de Sus. Ștergar. Bumbac.
Autor Pavlina Andrei, an.n. 1925.
Lucrat în anii 1940.

The village of Upper Dunavetz. Towel. Bambak.
Author Pavlina Andrei, year of birth 1925.
Made in 1940s.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ Л. МЕЧНИКОВА

С.Утконосівка

Satul Utkonosivka

The village of Utkonosivka

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

**С. Плавні, Ренійський район. Рушник.
Бамбак. Автор Крецу Вікторія (? -1950
р.). Виготовлено в 1920-30-х рр.**

**Satul Plavny, raionul Reni. Ștergar. Bumbac.
Autor Crețu Victoria (? - 1950). Lucrat în anii
1920 - 1930.**

**The village of Plavni, the Reni region. Towel.
Bambak. Author Kretzu Viktoria (? - 1950).
Made in 1920-30.**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ООНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

С.Утконосівка

Satul Utkonosivka

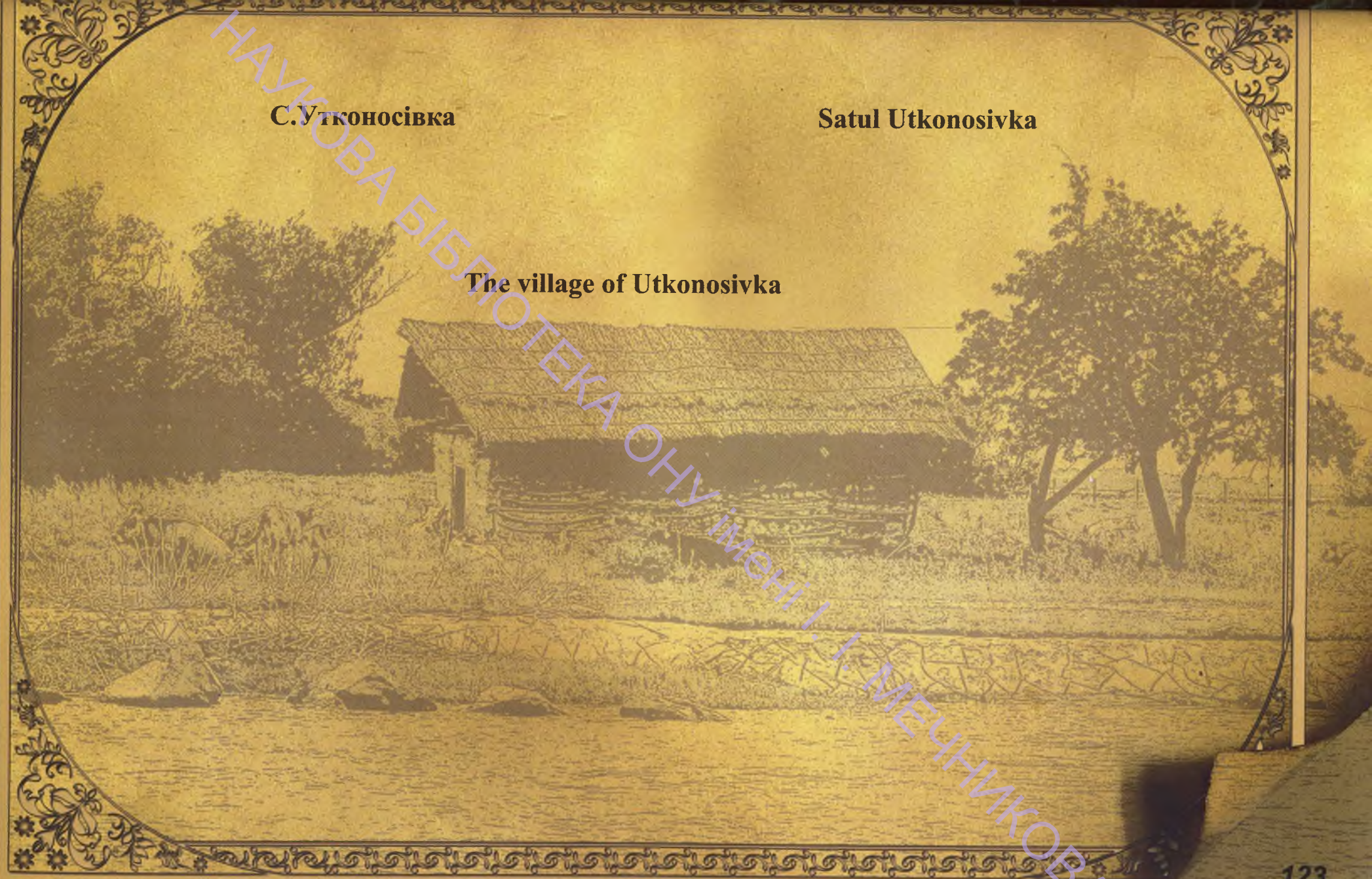
The village of Utkonosivka

С.Утконосівка

Satul Utkonosivka

The village of Utkonosivka

С.Утконосівка

Satul Utkonosivka

The village of Utkonosivka

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ
ТАВРИШІ / ЦЕЛІНЖОВА

С.Утконосівка

Satul Utkonosivka

The village of Utkonosivka

Символіка і семантика орнаментики рушника

В орнаментіці рушника міститься величезний пласт інформації про глибину народної традиції, зародження і еволюцію космогонічних уявлень, етнічну історію, історію взаємин з носіями різних культур. Рушник – це символ шляху. На рушник (або шматок ткани матерії – крижмо) приймають новонародженого, що прийшов з іншого світу, рушником зв'язують руки молодих на весіллі і вінчають на рушнику, щоб у щасті і добробуті пройшли шлях подружнього життя, рушниками стелять дорогу на кладовище і спускають домовину на рушниках – шляху душі небіжчика до неба. Рушник, в сукупності з його орнаментикою рослинною, зооморфною, атропоморфною, виконує функцію зв'язуючого ланцюга, посередника між людиною і

Богом. Більшість свят календарних чи родинних не обходились без рушника. Обрядова функція зберігалась за ним до середини ХХ ст. І навіть у другій половині, особливо у родинній обрядовості, рушник не втратив значення важливого атрибуту.

Рушник використовували як оберіг оселі, ним зустрічали гостей, з ним виїжджали у дорогу, без рушника не обходились на хрестинах, весіллі і похоронах.

Символіка рушника визначається його орнаментикою. У вишитих чи витканих на полотні знаках і символах заковані формули магичного змісту. Вони мали забезпечити людині добробут, позитивний результат її повсякденної діяльності, оберігати в дорозі, на чужині, забезпечувати мир і спокій у родині, оберігати житло.

Оберегами вважали ідеограми життєдайних Сонця, Землі, води, засіяного поля тощо. У так званому «трипільському ромбі» – ідеограмі засіяного поля – закована інформація про давню землеробську практику, знання про циклічність року (чотири частини ромба – чотири пори року, чотири сторони світу). Він символізує магію запліднення, родючості, виконує функцію оберега. Вважали, що обереги мають надприродну силу, здатну захищати власників цих предметів від всіляких негараздів – злих сил, біди і нещастя.

Все це відображено на рушниках українців, румунів, молдован Нижнього Подунав'я.

Типологічно орнаменти рушників поділяються на геометричні, рослинні, зооморфні.

Найдавнішими за часом є геометричні. Геометричні орнаменти відомі з часів верхнього палеоліту і успадковані чи не всіма народами світу. За давніми уявленнями Бог діяв по геометричним лініям, тоді як нечиста сила нездатна їх (ламані лінії) здолати. Ромбо-меандровий орнамент доби палеоліту став основою композицій візерунків, зокрема на посуді культури Трипілля-Кукутені (VI–III тис. до н.е.) і сьогодні вони відомі нам у традиційних вишивках, тканих виробах, одязі.

Найпоширеніші символи в орнаментиці репрезентованих рушників – квадрат або ромб, коло, трикутники, спіралі, зірки, ламані чи хвилясті лінії виконували магічну функцію, спрямовану на забезпечення людині добробуту і щастя.

Достатньо поширеними в

геометричній орнаментиці рушників були ламані (зигзаги), хвилясті лінії. Цей мотив має назву «безконечник». Він міг бути утвореним і з прямих чи гострих кутів, що складаються в безперервну лінію – символ безперервності життя і циклічності часу.

Один з елементів безконечника, який часто зустрічається окремим зображенням, є S-подібна спіраль – символ Вічності чи Вічності Бога.

Вказані мотиви – основа орнаментальних композицій рушників і килимів українців і румунів правого берега Дунаю, українців і молдован на лівому березі ріки.

Рослинна орнаментика представлена кількома мотивами – ідеограмою «Світове дерево» чи «Дерево життя» та близькими до

реалістичних зображеннями троянд, ягід і плодів. «Світове дерево» репрезентоване у двох варіантах – схематизованому зображенні дерева і більш пізній модифікації – «Вазон» – рослини у посуді. Найдавніше (II тис. до н.е) зображення «Світового дерева» в Україні знайдено на Київщині. У повір'ях східних слов'ян «Світове дерево» – відображення триярусної будови Космосу – підземний світ(коріння), земний (стовбур) і небесний (крона), життя душі в підземному світі (до народження), на землі і на небі після смерті. Це образ безсмертя, нескінченності життя. Воно об'єднує минуле, сучасне і майбутнє.

В кінці XIX – першій половині XX ст. домінуючим елементом орнаменту рушників всіх груп населення стає троянда. Цей

стиль, відомий під назвою «брокарівський», витісняє традиційні (насамперед геометричні) мотиви з орнаментики. Переконливою ілюстрацією є декілька примірників з колекції Верхнього Дунавця. На виробках, успадкованих від своїх бабусь і матерів, у другій половині ХХ ст. діти вишивали технікою «хрестик» червоні троянди з зеленим листям – тобто нетрадиційні для них брокарівські мотиви.

Квіткова орнаментика на рушниках в регіоні стає надетнічною, оскільки присутня у виробках всіх груп населення. Вона засвідчує часткову втрату переселенцями традиційної символіки, вказує на формування специфічної регіональної системи орнаментики як продукту міжкультурної взаємодії.

Характерним для цієї системи є наявність в орнаментиці спільних для українців, румунів і молдован елементів («Світове дерево», «Троянда» тощо). Однак збережена і етнічна регіональна специфіка. Так, в українських селах лівого берега не набув такого поширення, як в українців і румунів правого берега Дунаю, мотив «Троянда». Українці села Шевченкове (Україна) ткали рушники із конопель і не використовували таку поширену в регіоні сировину як шовк, тоді як на правому березі Дунаю українці ткали шовковими нитками і майже не виробляли ниток з конопель.

Зооморфні, орнітоморфні мотиви у рушникових орнаментах не вирізняються розмаїтістю зображень птахів і тварин. Вони відтворюють давні погляди на походження світу, природи, людини. Адже людина не

відокремлювала себе від навколишнього середовища, Всесвіту, усвідомлюючи себе його часткою. Як правило, орнітоморфні зображення складали частину композиції. Птахи різних видів, залежно від ідеї, структури композиції, розміщувалися на тлі полотна, утворюючи орнітоморфний ряд, чи розміщувались, наприклад, на верхівці «Вазонка» чи «Світового дерева», з боків основного зображення.

Ставлення людей до птахів було неоднозначним. Їх поділяли на «чистих» і «нечистих», «хижих» і «не хижих». Тобто, птахи, за народними повір'ями, були носіями добра чи зла. Так, до «чистих» відносились голуб, півень, до «нечистих» сова, ворона.

В орнаментиці репрезентованих нами рушників присутні зображення як «впізнаних», так і

«невпізнаних» птахів. Серед «впізнаних» легко вирізняються голуб – загальнофольклорний образ кохання, подружньої злагоди, ніжності, качка – традиційний образ веснянок, колядок та щедрівок, володар тепла. В легендах України і за її межами качка вважається засновницею життя і виступає як птах-деміург (засновник життя). Ми бачимо зображення коней. Українці вірили, що «злі духи» бояться коней, тому їх образ вишивали на рушниках, а фігуру на фронтонах дахів жителів українці називають «коньок». Ймовірно, назва походить саме від зображення цієї тварини.

Окрему групу складають рушники з комбінованою орнаментикою, виконаною в різні періоди. Це вироби з витканими на верстаті орнаментами, до яких згодом додавали нові мотиви

здебільшого рослинного характеру – вишиті технікою «хрестик» троянди.

Рушники передавались у спадщину як родинний скарб і ми маємо змогу простежити еволюцію орнаментики. Так орнаменти рушників кінця XIX – початку XX ст. склалися переважно із вузьких горизонтальних смуг. В українців лівого берега Дунаю на рушниках, витканих з конопляних ниток, вони різнокольорові, на лляних і бавовняних рушниках – з бавовняних ниток білого кольору. Однотонні рушники білого кольору з набором горизонтальних смуг на кінцях є найдавнішими. Традиція ткання таких виробів продовжується і в першій половині XX ст. Однак у цей період поширюються орнаменти з рослинними

мотивами – трояндою, польовими квітками, комбінованими композиціями з елементами геометричного, рослинного і зооморфного характеру.

В обрядовій практиці населення Нижнього Подунав'я рушник поступово втрачає роль важливого атрибуту. В середині XX ст. його ще використовували у весільній обрядовості. Але й сьогодні рушник являється одним з виразників етнічної ідентичності українців, румунів і молдован.

Simbolica și semantica ornamentației ștergarelor

În ornamentația ștergarelor se regăsește un volum extraordinar de informații cu privire la profunzimea tradițiilor populare, apariția și evoluția concepțiilor cosmogonice, istoria etnosului, istoria legăturilor dintre diverși purtători ai componentelor culturale. Ștergarul reprezintă simbolul drumului. Pe ștergar (ori numai pe o bucată de țesătură – crijmă) este primit nou-născutul, abia sosit din altă lume; cu ștergar se leagă mirii la nuntă și tot cu ștergar ei sunt conduși la cununie, pentru ca împreună să parcurgă, în fericire și bunăstare, drumul vieții lor ca soți și soție; cu ștergar se acoperă drumul spre cimitir și cu ștergar se coboară sicriul în mormânt – calea răposatului spre ceruri. Ștergarul, împreună cu întreaga sa ornamentație, vegetală, zoomorfă antropomorfă, îndeplinește funcția cordonului de legătură, a intermediarului între om și Dumnezeu.

Majoritatea sărbătorilor calendaristice sau de familie erau marcate prin folosirea ștergarelor. Funcția ritualică a ștergarului s-a păstrat până la jumătatea secolului XX. Și chiar în a doua jumătate a secolului, ștergarul nu a pierdut semnificația unui atribut important.

Ștergarul era folosit ca protector al satului, cu el erau întâmpinați oaspeții, cu el erau petrecuți la drum; iar la botez, nuntă sau înmormântare, ștergarul era nelipsit.

Simbolica ștergarului este pusă în evidență prin ornamentația sa. Prin semnele și simbolurile întâlnite pe pânza brodată ori țesută sunt codificate formulele unor înțelesuri magice. Ele erau menite să-i asigure omului bunăstarea, rezultate pozitive în activitatea acestuia de fiecă zi, să-l protejeze pe om pe drum și printre străini, să ocrotească liniștea și pacea în familie, să apere locuința.

Ocroitoare erau considerate idiogramele binefăcătoare ale Soarelui, Lunii, ale apei și ale câmpului semănat, etc. În așa-numitul «romb tripolian», idiogramele cu reprezentarea câmpului semănat conțin informații codificate despre practica îndelungată a lucrării pământului, se regăsesc cunoștințele privind ciclicitatea duratei unui an (cele patru părți ale rombului simbolizând cele patru anotimpuri, cele patru părți ale lumii). Rombul semnifică magia prosperității, a maternității și

îndeplinește funcția protecției. Se credea că protectorii aveau puteri supranaturale, capabile să-i apere pe posesorii acestor bunuri de toate necazurile – duhuri rele, nenorociri și calamități.

Toate aceste aspecte sunt redată pe ștergarele ucrainenilor, românilor și moldovenilor din regiunea Dunării de Jos.

Sub aspect tipologic, ornamentele aplicate pe ștergare se împart în geometrice, vegetale și zoomorfe.

Dintre ornamentele folosite, cele mai vechi în timp, sunt ornamentele geometrice. Ornamentele geometrice datează din epoca paleoliticului superior și sunt moștenite de aproape toate popoarele lumii. În baza vechilor credințe, Dumnezeu acționa pe linii geometrice, pe când duhurile necurate nu era în stare de aceasta (de unde și aspectul liniilor frânte). Ornamentul rombo-meandrat din epoca paleolitică a devenit elementul de bază în compozițiile desenate cu înfloriri, îndeosebi cele observate pe vasele aparținând culturii Trypillia-Cucuteni (mileniul VI-III î.e.n.), fiindu-ne astăzi cunoscute la broderiile tradiționale, la diverse materiale țesute, la obiecte de port popular.

Cele mai larg răspândite simboluri întâlnite în ornamentația ștergarelor pe care le prezentăm, adică - pătratul sau romb, cercul, triunghiul, spiralele, stelele, liniile frânte ori ondulate -, îndeplineau funcția magică, menite să-i asigure omului bunăstare și fericire.

Destul de largă răspândire în spațiul ornamentației geometrice a ștergarelor o aveau liniile frânte (zig-zag-uri) și liniile ondulate. Aceste motive se numeau «infiniti». Ele puteau fi realizate din unghiuri drepte sau ascuțite, care se constituiau într-o linie continuă – simbolul continuității vieții și a ciclicității timpului.

Unul dintre elementele constitutive ale «infinitalui», care se întâlnește adesea în forma unei reprezentări aparte, este S - asemenea spiralei – simbolul Eternității sau al Eternității lui Dumnezeu.

Motivele prezentate constituie baza compozițiilor ornamentale la ștergarele și covoarele ucrainenilor și românilor de pe malul drept al Dunării, precum și a

ucrainenilor și moldovenilor de pe malul stâng al fluviului.

Ornamentația de factură vegetală este reprezentată prin câteva motive, mai ales prin ideograma «Copacul lumii» sau «Copacul vieții», precum și prin trandafiri, fructe și alte roade ale pământului, transpuși într-o reprezentare apropiată de realitate. «Copacul lumii» este întâlnit în două variante de reproducere plastică – varianta timpurie a reprezentării schematizate a copacului, și varianta în modificare târzie – a «Vazei» –, în care plantele sunt așezate într-un vas. Cea mai veche (mileniul II î.e.n.) reprezentare a «Copacului lumii» din Ucraina a fost găsită în regiunea Kiev. În credințele slavilor răsăriteni «Copacul lumii» constituia reflectarea zidirii pe trei niveluri a Cosmosului – lumea subterană (rădăcinile), lumea pământeană (tulpina) și lumea cerurilor (coroana), viața omului în lumea subterană (până la naștere), pe pământ și în ceruri, de după moarte. Este însăși înfățișarea nemuririi, a nemărginirii vieții. Căci «Copacul lumii» reunește trecutul, prezentul și viitorul.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și a primei jumătăți a secolului XX, elementul dominant în ornamentația ștergarelor, întâlnit la toate grupurile de populație din regiune, devine trandafirul. Acest stil, cunoscut sub denumirea de «stil brocarian», înlătură din ornamentație motivele tradiționale (îndeosebi cele geometrice). Ilustrarea cea mai concludentă în această privință este dată de cele câteva exemplare din colecția Dunavățului de Sus: după ștergarele moștenite de la bunici și mame, în a doua jumătate a secolului XX, copii au început să brodze trandafirii roșii cu frunze verzi, folosindu-se de tehnica «cruciulițelor», care, în fond, aparținea de stilul brocarian, deci apărut cu totul din afara ariei lor tradiționale.

Ornamentația florală de pe ștergarele regiunii are un caracter supraetnic, întrucât este prezentă în lucrările întâlnite la toate comunitățile locale. Este o dovadă a pierderii parțiale, de către populațiile strămutate, a simbolisticii tradiționale și un indiciu privind formarea unui sistem regional specific al ornamentației, ca rezultat

al acțiunii interculturale reciproce. Caracteristică pentru acest sistem este prezența în ornamentație a elementelor comune ucrainenilor, românilor și moldovenilor («copacul lumii», trandafirul, etc.). Totuși, se observă un fenomen de conservare a specificului regional etnic. Astfel, în satele ucrainene de pe malul stâng al Dunării, motivul trandafirului nu a căpătat o asemenea răspândire, cum este cazul ucrainenilor și românilor de pe malul drept al fluviului. Ucrainenii din satul Șevcenkove (Ucraina) țeseau ștergare din fire de cânepă și nu foloseau o materie primă atât de răspândită în regiune, cum era mătasea; în timp ce ucrainenii de pe malul drept al Dunării țeseau cu fire de mătase, excluzând aproape total folosirea firelor de cânepă.

Motivele zoomorfe, ornitomorfe din ornamentația ștergarelor nu se remarcă prin diversitatea reprezentării păsărilor și a animalelor. Ele reflectă reprezentări vechi ale originii lumii, naturii, omului. Căci omul nu trăia separat de mediul înconjurător, de universul său vital, având conștiința apartenenței sale plenare la tot ceea ce îl încojură. De regulă, reprezentările ornitomorfe constituiau elemente componente ale compoziției. Păsările de toate speciile, în funcție de idee avută în vedere, de structura compoziției, erau înfățișate pe fundalul pânzei, formând un șir ornitomorphic sau erau prezentate, de pildă, în partea superioară a „vazelor” sau a «copacului lumii», dispuse lateral față de subiectul principal.

Atitudinea oamenilor față de păsări nu a fost dintotdeauna aceeași. Păsările erau împărțite în «curate» și «necurate», «răpitoare» și «nerăpitoare». Adică, după credințele populare, ele erau purtătoarele binelui sau a răului. Astfel, printre păsările «curate» se afla porumbelul, cocoșul; iar printre păsările «necurate» - bufnița, cioara.

În ornamentația ștergarelor pe care le prezentăm, se întâlnește înfățișarea atât a păsărilor «cunoscute», cât și a păsărilor «necunoscute». Printre cele «cunoscute» se remarcă cu ușurință porumbelul - chipul iubirii, al armoniei casnice, al sensibilității din reprezentările folclorice generale; rața - redarea tradițională a

cântecului de primăvară, a colindei de Crăciun și a colindei de Anul Nou, a stăpânului căldurii. În legendele Ucrainei și în cele de dincolo de hotarele ei, rața este considerată fondatoarea vieții. În atare ipostază, rața apare drept pasărea-demiurg (ctitorul vieții).

Sunt întâlnite și reprezentări ale cailor. Ucrainenii credeau că «duhurile rele» se temeau de cai, de aceea imaginea cailor este brodată pe ștergare; iar figurina de pe frontoanele acoperișurilor, este numită de localnici - «căluș». Este evident că însăși denumirea această provine din reprezentarea calului.

O grupă aparte o formează ștergarele cu ornamentație combinată, realizată în diferite perioade. Sunt lucrări realizate cu ornamentele țesute la război, la care, cu timpul, se adăugau noi motive, preponderent cu aspecte vegetale - cum sunt trandafirii brodați cu tehnica lucrului cu «cruciulițe».

Ștergarele se transmiteau în moștenire ca parte a patrimoniului de familie și, în acest fel, avem posibilitatea să facem astăzi parcursul evolutiv al ornamentației. Astfel, ornamentația de la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului XX este realizată preponderent din linii orizontale subțiri. La ucrainenii de pe malul stâng al Dunării, la ștergarele țesute din fire de cânepă, liniile acestea sunt de culori diferite; pe când la ștergarele realizate din fire de in și de bumbac, respectivele linii sunt redată cu fire de bumbac de culoare albă. Ștergarele cu fundal monocolor de nuanță albă, cuprinzând un șir de linii orizontale așezate la marginea acestora sunt cele mai vechi exemplare. Tradiția țesutului acestor ștergare se continuă și în prima jumătate a secolului XX. Cu toate acestea, în această perioadă se extind ornamentele cu motive vegetale - trandafiri, flori de câmp, compoziții combinate cu elemente geometrice, cuprinzând caracteristici vegetale și zoomorfe.

În ornamentația ștergarelor se regăsește un volum extraordinar de informații cu privire la profunzimea tradițiilor populare, apariția și evoluția concepțiilor cosmogonice, istoria etnosului, istoria legăturilor dintre

diverși purtători ai componentelor culturale. Ștergarul reprezintă simbolul drumului. Pe ștergar (ori numai pe o bucată de țesătură - crijmă) este primit nou-născutul, abia sosit din altă lume; cu ștergar se leagă mirii la nuntă și tot cu ștergar ei sunt conduși la cununie, pentru ca împreună să parcurgă, în fericire și bunăstare, drumul vieții lor ca soț și soție; cu ștergar se acoperă drumul spre cimitir și cu ștergar se coboară sicriul în mormânt - calca răposatului spre ceruri. Ștergarul, împreună cu întreaga sa ornamentație, vegetală, zoomorfă antropomorfă, îndeplinește funcția cordonului de legătură, a intermediarului între om și Dumnezeu.

Majoritatea sărbătorilor calendaristice sau de familie erau marcate prin folosirea ștergarelor. Funcția ritualică a ștergarului s-a păstrat până la jumătatea secolului XX. Și chiar în a doua jumătate a secolului, ștergarul nu a pierdut semnificația unui atribut important.

Ștergarul era folosit ca protector al satului, cu el erau întâmpinați oaspeții, cu el erau petrecuți la drum; iar la botez, nuntă sau înmormântare, ștergarul era nelipsit.

Simbolica ștergarului este pusă în evidență prin ornamentația sa. Prin semnele și simbolurile întâlnite pe pânza brodată ori țesută sunt codificate formulele unor înțelesuri magice. Ele erau menite să-i asigure omului bunăstarea, rezultate pozitive în activitatea acestuia de fiecare zi, să-l protejeze pe om pe drum și printre străini, să ocrotească liniștea și pacea în familie, să apere locuința.

Symbols and semantics of the towel ornamental style

The towel ornamental style has a great stratum of information on folk tradition, profoundness, cosmogonical phenomena origin and development, ethnic history, the history of relationship with bearers of different cultures. The towel is a way symbol. The towel (or a piece of woven cloth named kryzhmo) is used to lay down a newborn child who came from another world, to tie up the arms of a bride and a bridegroom at a wedding, they are also married on the towel in church to be happy and prosperous in their conjugal life, the way to the cemetery is covered with towels, coffins are got down on towels that symbolizes the way the deceased makes going up to Heaven. The towel along with its vegetative, zoomorphic and anthropomorphic ornaments takes part of an interlink, mediator between God and men.

The majority of calendar or family festivals couldn't do without towels.

Their ritual function continued to the middle of the 20th c. And even in the second half of the 20th c. the towel didn't lose its meaning as an important attribute, especially in family rites.

The towel was used as an abode amulet, guests were met with it, it was given to those who set out; at a wedding, funerals and christening-party it was impossible to do without towels.

The towel symbols manifest to us through their ornamental patterns. Formulas magic in content are encoded in symbols embroidered or woven on linen. They had to secure well-being for every person, positive result of his everyday activities, to safeguard travellers on their way and when they go abroad, to ensure peaceful family life, to protect their abode. The ideograms of a vital sun, earth, water, sown field etc. were considered amulets.

The sown field ideogram embodied in a so called Trypillian rhomb carries information on old agricultural customs, knowledge of yearly cycling (four sides of the rhomb correspond to four seasons of the year, four cardinal points). It is a symbol of fertilization magic, fertility and has an amulet function. The amulets were supposed to have preternatural power that could protect their owners from any troubles- bad luck, misfortunes and distress.

Towels of the Lower Danube region Ukrainians, Romanians and Moldavians represent all these features.

As to their typology the towel ornamental patterns are divided into those of geometrical, vegetative and zoomorphic.

Geometric patterns are the oldest ones. They have been known since Upper Palaeolithic. They were inherited practically by all peoples of the world. According to the ideas of ancient people God acts along the geometrical lines whereas the Devil is not able to get over polylines. Diaper-meander ornamental pattern of the Palaeolithic became the foundation of design composition especially on the Trypillian-Kukuten culture dishware (6th-3rd millennia B.C.). Nowadays we recognise them in traditional embroideries, woven articles, clothing.

Widely - distributed ornamental symbols of the represented towels - square, rhomb, circle, triangle, spiral, star, broken or wavy lines - played a magic part aimed at ensuring well-being and happiness for people.

The most famous patterns among the towel geometric ornaments were zigzag and wavy lines. This motif is named an «infinite» pattern. It also could be made of right or acute angles forming a

continuous line- a symbol of life continuity and time cycling.

One of the elements of the «infinite» pattern you could often meet as a separate picture is an S-form spiral- a symbol of eternity or eternity of God.

The motives mentioned here are the foundation of towel and carpet ornamental compositions of the Danube right bank region Ukrainians and Romanians, and those of Ukrainians and Moldavians living on the left bank of the river.

Vegetative ornamental patterns are represented by some motives - «The World's Tree» or «Tree of Life» ideogram and some pictures of roses, berries and fruits similar to real ones. «Tree of Life» is represented in two versions - a tree skeleton picture and its later modification - a flowerpot, i.e. a plant in a vessel. The oldest in Ukraine «The World's Tree» picture (2nd millennium B.C.) was found in the Kyiv region. According to Eastern slavs' legends «The World's Tree» pattern represents a three-layered cosmos structure - an underground part (roots), a terrestrial part (a trunk) and the part of Heaven (a head), soul's life in underground world (before one's birth), on the earth and in heaven after one's death. It represents immortality and endless life. It unites the past, the present and the future.

In the late 19th - the first half of the 20th c.c. a rose became the dominant towel ornamental pattern among all groups of population. This style known as brocarian ousted traditional (first of all geometric) motives from ornamental patterns. Convincing evidence could be some patterns from the Upper Dunavets collection; some articles inherited from their grand-mothers and mothers had red roses with green leaves embroidered with

cross-stitch by their children in the second half of the 20th c. So those patterns had unusual for them brocarian motives.

The towel flower ornament in this region became supraethnic as it is present in all articles of all population groups. This fact shows us that migrants partly lost their traditional symbols and it testifies to the effect that the specific regional system of ornaments as a product of intercultural cooperation was formed there. Common ornamental patterns represented in the articles of Ukrainians, Romanians and Moldavians ("The World's Tree" pattern, a rose pattern etc.) are characteristic features of this system. However they managed to preserve their ethnic regional specific traits. In fact, in the Ukrainian villages of the Danube left bank the rose motif didn't enjoy wide popularity as it was among the Danube right bank Ukrainians and Romanians. The Ukrainians from the village of Shevchenkove (Ukraine) wove towels from hemp and didn't use silk despite the fact that this local raw material was very popular whereas the Danube right bank Ukrainians wove from silk and practically didn't manufacture threads from hemp. Zoomorphic and ornitomorphic patterns in the towel ornaments don't distinguish in their diversity as to bird and animal pictures. They recreate old ways of looking at the origin of the Universe, nature, human being. But the man didn't separate himself from the environment, from the world, perceiving himself as a part of this world. As a rule ornitomorphic patterns constituted a part of composition. Birds of many kinds depending on the idea, on composition structure, were collocated against a linen background, creating an ornitomorphic line, or they were collocated, for

instance, on the top of a flowerpot or «The World's Tree», on the side of the main picture.

People's treatment of birds was ambiguous. They were divided into «clean» and «dirty», «raptorial» and «poultry». So according to popular belief birds were bearers of good and evil. Thus a pigeon and a cock were labelled as a «clean» category, an owl and a crow were labelled as a «dirty» category.

In the patterns of the towels we demonstrated there are both pictures of «recognised» birds and those of birds we could not recognise. Some patterns we could easily identify among «recognised» birds are a pigeon as a common folk symbol of love, family peace and tenderness; a duck as a traditional symbol of spring choral songs, christmas carols and folk ritual New Year's corals schedrivky, sovereign of warmth. The legends in Ukraine and outside the country deal with a duck as the creator of life, Bird Demiurge.

We see pictures of horses. Ukrainians believed that evil angels were afraid of horses and therefore their images were embroidered on towels, and the figure on roof pediments was called apex or in Ukrainian koniek. It's a diminutive from horse and it is likely to derive from this animal.

The towels with composite ornaments manufactured at different times constitute a particular group. Those were articles with ornaments woven on a loom. Later they were supplemented with new patterns for the most part those of vegetative character- cross-stitched roses.

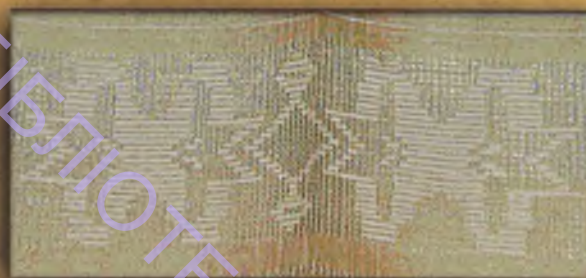
Towels were inherited as family jewels and we can trace the evolution of ornaments. Thus the towel patterns at the end of the 19th –the beginning of the 20th c.c. mostly consisted of narrow, horizontal stripes. The towels of the Danube left bank

Ukrainians woven from hemp threads had many-coloured stripes, whereas those made of linen and cotton had white stripes woven from white cotton threads. The oldest towels were those of single white colour with the set of horizontal stripes on the edge. The weaving tradition of similar articles continued to the first half of the 20th c. But at that time the patterns with vegetative motives were spreading. Among them we can observe a rose pattern, wild flower patterns, composite ornaments with geometric, vegetative and zoomorphic elements. In ritual practices of the Lower Danube population the towel gradually loses its role of an important attribute. In the middle of the 20th c. it was still used in wedding ceremonies. But also today the towel is one of the symbols of ethnic identity of Ukrainians, Romanians and Moldavians.

Солярні мотиви

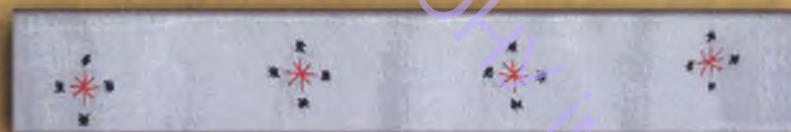
С.Утконосівка. S. Utkonosivka

С.Утконосівка. S. Utkonosivka

С.Верхній Дунавець. S. Dunavățu de Sus.

С.Дмитрівка. S. Dmytrivka.

С.Утконосівка. S. Utkonosivka

С.Дмитрівка. S. Dmytrivka.

Мотиви геометричної і геометризованої орнаментики

С.Сфинту. Георге (Катирлез).
S. Sf. Gheorghe (Katyrllez).

С.Сфинту. Георге (Катирлез).
S. Sf. Gheorghe (Katyrllez).

С.Сфинту. Георге (Катирлез).
S. Sf. Gheorghe (Katyrllez).

С.Мурігйол (Муругіль).
S. Murighiol

С.Мурігйол (Муругіль).
S. Murighiol

С.Мурігйол (Муругіль).
S. Murighiol

С.Верхній Дунавець.
S. Dunavățu de Sus.

С.Караорман.
Satul Caraorman

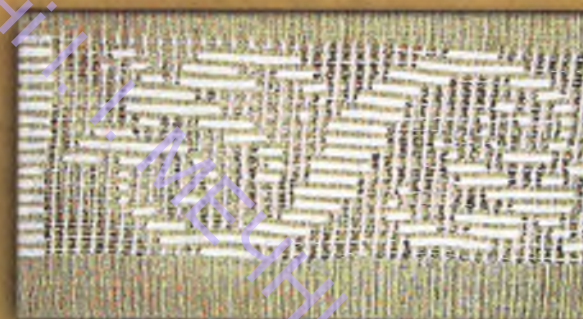
С.Мурігйол (Муругіль).
Satul Murighiol

С.Махмудія. Satul Mahmudia.

С.Дмитрівка. Satul Dmytrivka.

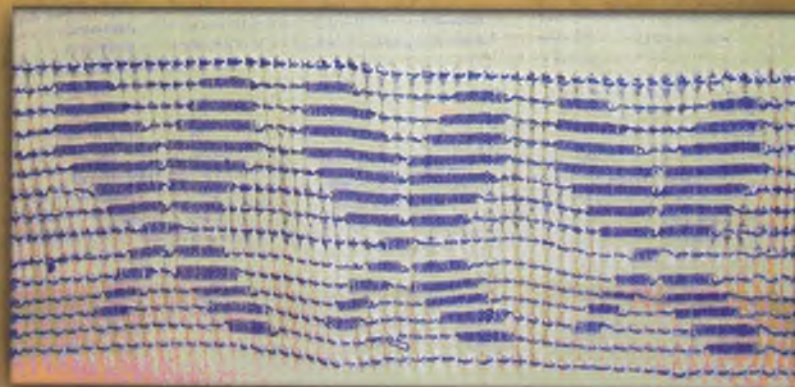

С.Верхній Дунавець.
Satul Dunavățu de Sus.

Рослинні мотиви в орнаментиці

С.Сфинту. Георге (Катирлез).
S. Sf. Gheorghe (Katyrllez).

С.Караорман. Satul Caraorman

С.Караорман. Satul Caraorman

С.Караорман. Satul Caraorman

Мотив «Світове дерево», «Дерево життя»

С.Кислиця S.Cislita

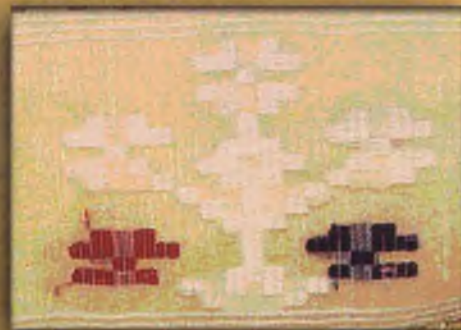
Кілія. Chilia

с.Утконосівка.
Satul Utkonosivka

с.Дмитрівка.
Satul Dmytrivka.

С.Мурігйол (Муругіль).
Satul Murighiol.

С.Утконосівка Satul Utkonosivka

Зооморфні мотиви

с.Утконосівка.
Satul Utkonosivka

с.Дмитрівка.
Satul Dmytrivka.

с.Утконосівка.
Satul Utkonosivka

с.Утконосівка. Satul Utkonosivka

с.Утконосівка. Satul Utkonosivka

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

tiparul executat de S.C. GESTROM S.R.L.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ISBN 978-606-93040-0-6